

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra marketingové komunikace a public relations

Diplomová práce

2024

Mgr. Anna Šedinová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut komunikačních studií a žurnalistiky

Katedra marketingové komunikace a public relations

**Analýza rámcování obnovitelných zdrojů energie a
jaderné energie ve francouzském a českém tisku v letech
2021 až 2022**

Diplomová práce

Autorka práce: Mgr. Anna Šedinová

Studijní program: Strategická komunikace

Vedoucí práce: Ing. Bc. Petra Koudelková, Ph.D.

Rok obhajoby: 2024

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 31. července 2024

Anna Šedinová

Bibliografický záznam

ŠEDINOVÁ, Anna. *Analýza rámcování obnovitelných zdrojů energie a jaderné energie ve francouzském a českém tisku v letech 2021 až 2022*. Praha, 2024. 88 s. Diplomová práce (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut komunikačních studií a žurnalistiky, Katedra marketingové komunikace a public relations. Vedoucí diplomové práce Ing. Bc. Petra Koudelková, Ph.D.

Rozsah práce: 113 522 znaků včetně mezer.

Abstrakt

Tato diplomová práce je zaměřena na analýzu rámcování obnovitelných zdrojů energie a jaderné energie ve francouzském a českém tisku v letech 2021 až 2022. Cílem je zjistit, zda se rámce těchto dvou zdrojů energie mezi zeměmi liší i s ohledem na dané období a postojí země k energetickým mixům. Dále je cílem zjistit, zda se rámce liší s ohledem na předsednictví zemí v Radě Evropské unie v roce 2022. Jde o komparaci dvou případových studií za využití kvalitativní obsahové analýzy článků z vybraných deníků v jednotlivých letech, které jsou analyzovány a tříděny do vzniklých rámců. Obě země vykazují největší zastoupení rámce, který podporuje oba zdroje energie zároveň, nebo je vnímá neutrálně. Vyšší podporu obnovitelných zdrojů energie v porovnání s jadernou energií má francouzský tisk.

V českém tisku má naopak větší zastoupení rámec podporující jadernou energii v porovnání s obnovitelnými zdroji energie. Změna rámců během předsednictví se neprojevuje. I přes skoro vyrovnané zastoupení rámců se největší odlišnost ukazuje v obrazu energetických zdrojů jako takových, které se v zemích v daném období lišily. Zatímco ve francouzských článcích se řeší konkrétní řešení pro zahrnutí obnovitelných zdrojů do energetického mixu, v českých článcích se projevuje otevřenost, ale debata se drží na obecné úrovni a stále se připomínají ztížené podmínky pro instalaci. Francouzské články vykazují hrdost a zkušenosti spojené s jadernou energetikou, ale připomínají i nákladovost a nutné doplnění obnovitelnými zdroji. České články vnímají jádro stále jako stabilní spolehlivý zdroj, který je základním stavebním kamenem pro energetickou tranzici.

Abstract

This thesis focuses on the analysis of the framing of renewable energy and nuclear energy in the French and Czech press between 2021 and 2022. The aim is to find out whether the framing of these two energy sources differs between countries also with regard to the period and the countries' attitudes towards energy mixes. Furthermore, the aim is to find out whether the frames differ with respect to the countries' presidency of the Council of the European Union in 2022. This involves a comparison of two case studies using qualitative content analysis of articles from selected newspapers in each year, which are analysed and sorted into the resulting frames. Both countries show the largest representation of a frame that supports both energy sources simultaneously or perceives them neutrally. The French

press has a higher support for renewable energy compared to nuclear energy. On the contrary, the Czech press has a greater representation of the framework supporting nuclear energy compared to renewable energy sources. The change of frameworks during the presidency does not appear. Despite the almost equal representation of the frameworks, the biggest difference is in the image of energy sources as such, which differed between countries over the period. While the French articles deal with specific solutions for including renewables in the energy mix, the Czech articles show openness but keep the debate at a general level and keep referring to the difficult conditions for installation. The French articles show pride and experience with nuclear power, but also mention the cost and the need to complement it with renewables. Czech articles still see nuclear as a stable reliable source that is a cornerstone for the energy transition.

Klíčová slova

Rámcování, obnovitelné zdroje energie, jaderná energie, Francie, Česká republika

Keywords

Framing, renewable energy sources, nuclear energy, France, Czech Republic

Title

Analysis of the framing of renewable energy and nuclear energy in the French and Czech press between 2021 and 2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucí této diplomové práce, Ing. Bc. Petře Koudelkové, Ph.D., za konzultace, připomínky a zpětnou vazbu při psaní této práce. Dále pak vedoucímu diplomového semináře, doc. Ing. Petru Houdkovi, Ph.D., za získání informací a postřehů ohledně přípravy výzkumu a samotné praktické stránky diplomové práce. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat své rodině za podporu při psaní, ale i během celého studia.

Obsah

Seznam použitých zkratek	8
Úvod	9
1 Přehled současné debaty	12
2 Teoretická východiska a definice	15
2.1 Masová komunikace a massmédiá	15
2.2 Teorie nastolování agendy	16
2.3 Teorie rámcování	18
3 Metodologie	19
3.1 Předmět výzkumu a výzkumná otázka	19
3.2 Typ výzkumu a výzkumná metoda	20
4 Obnovitelné zdroje energie a jaderná energie v kontextu	23
4.1 Obnovitelné zdroje energie	23
4.2 Jaderná energie	25
4.3 Evropská unie	27
4.4 Francouzský energetický kontext	29
4.5 Český energetický kontext	31
5 Francouzské deníky	34
5.1 Rámce článků Les Echos	34
5.2 Rámce článků Le Monde	37
5.3 Rámce článků Ouest-France	39
5.4 Rámcování francouzských deníků	41
6 České deníky	43
6.1 Rámce článků Hospodářských novin	43
6.2 Rámce článků Práva	45

6.3	Rámce článků Pražského deníku	47
6.4	Rámcování českých deníků	48
7	Porovnání rámců.....	51
7.1	Rámec obnovitelných zdrojů energie a jaderné energie společně.....	52
7.2	Rámec neutrální k oběma zdrojům.....	52
7.3	Rámec důrazu na obnovitelné zdroje energie v porovnání s jadernou energií.....	53
7.4	Rámec důrazu na jadernou energii v porovnání s obnovitelnými zdroji energie	53
8	Diskuze	54
	Závěr.....	57
	Summary.....	60
	Použitá literatura.....	63

Seznam použitých zkratek

Česko Česká republika

EU Evropská unie

EK Evropská komise

Francie Francouzská republika

OZE obnovitelné zdroje energie

Rada EU Rada Evropské unie

Rusko Ruská federace

Úvod

Obnovitelné zdroje energie (dále OZE) a jaderná energie jsou dva nejčastěji zmiňované zdroje energie v rámci debaty o energetické tranzici, ale i v rámci taxonomie. Jsou předmětem debaty na úrovni Evropské unie (dále EU) především od přijetí Zelené dohody a od července 2021, kdy Evropská komise (dále EK) vydala balíček legislativních opatření Fit for 55, jehož cílem je snížení emisí skleníkových plynů o 55 % do roku 2030 tak, aby se EU stala do roku 2050 klimaticky neutrální. Na tranzici samotnou, ale i energetické mixy zemí, měl zásadní dopad rok 2022 a ruská invaze na Ukrajinu. Ta totiž přechod na OZE značně urychlila a EU cíle značně navýšila vzhledem k narušení původních plánů a zahrnutí množství zemního plynu jako přechodného zdroje energie. Velký evropský zdroj z Ruské federace (dále Rusko) byl přerušen a nahrazován alternativami, jako zkapalněný zemní plyn. V souvislosti s tím došlo k zahrnutí nových legislativních iniciativ do energetických plánů EU, jejichž účelem bylo především podpořit a urychlit transformaci, zajistit nekolísání cen energií a klást důraz na energetickou bezpečnost. S ruskou agresí se změnila i rétorika a rámcování problematiky OZE a jaderné energie. Na tranzici samotnou začal být kladen ještě větší důraz nejen kvůli negativnímu dopadu fosilních zdrojů energie na životní prostředí, ale také kvůli rovině energetické bezpečnosti a soběstačnosti. EU ovšem začala přehodnocovat i postoj k jaderné energii, která se za nečekaných podmínek může stát podporovaným spolehlivým zdrojem nízkouhlíkové energie. V roce 2022 pak měly dvě evropské země předsednictví v Radě Evropské unie (dále Rada EU) a měly možnost vést vyjednávání legislativy týkající se právě energetiky. Šlo o Francouzskou republiku (dále Francie) a Českou republiku (dále Česko).

Tato diplomová práce se soustředí na rámcování OZE a jaderné energie v letech 2021 až 2022 ve vybraných francouzských a českých denících. Cílem je zjistit, jak vztah těchto dvou energetických zdrojů tisk rámcuje a zda se rámce liší při porovnání obou zemí. Záměrem je odhalit, jak se tyto dva zdroje energie v tisku zemí prezentují a jak tisk přispívá ke společenské diskuzi o nich. Tato práce má objasnit, zda se o těchto dvou zdrojích energie hovoří v obou zemích stejně, nebo se klade důraz na jiný kontext s nimi spojený. Druhým cílem je zkoumat, zda se rámce změnily během předsednického půlroku obou zemí. Vybrané časové období zahrnuje publikaci návrhů evropské legislativy podporující energetickou tranzici Fit for 55, pro které je zásadní debata o zahrnutí OZE do energetického mixu zemí, ale zároveň otevírá debatu o budoucnosti jádra. Navíc jde o rok, kdy země nebyly vystaveny

takovým změnám ve své energetické strategii oproti následujícímu roku 2022. Dále je v období zahrnuto předsednictví obou zemí v Radě EU, kdy obě země moderovaly debatu právě o budoucnosti OZE a jádra. Vybrané státy se liší velikostí, ale i svými energetickými mixy. OZE je spojují spíše na půdě EU, ale jinak se jejich národní vztah k OZE o něco liší. Naopak je ale spojuje kladný postoj k jaderné energetice, kterou vnímají jako jednu z možných cest, jak získat dostupnou nízkoemisní energii ze spolehlivého zdroje. Obsah médií, do kterých se řadí i denní tisk, formuje společenskou debatu, spoluutváří pohled na problematiku a může zprostředkovávat postoj například státu k otázce energetických zdrojů. Tento výzkum tak může nabídnout pohled na rámce dvou evropských zemí, které do jisté míry mohou mít stejné rámce, ale v některých rovinách odlišné, a to i přes společnou evropskou legislativu, která formuje obdobným způsobem všechny členské státy. Práce tak obohacuje poznání o aktuální pohled na téma OZE a jaderné energie jako zdrojů energie ve francouzském a českém mediálním kontextu.

Ve výzkumu jde o komparaci případových studií dvou zemí. Jako výzkumná metoda je zvolena kvalitativní metoda – obsahová analýza vybraných článků. Články jsou analyzovány a rozřazeny do jednotlivých rámců, které vznikly v rámci analýzy. Následně dochází ke komparaci jednotlivých rámců obou zemí a diskuzí nad výsledky. Primárním zdrojem tohoto výzkumu jsou samotné novinové články z vybraných deníků obou zemí, které poskytují online databáze a archivy. Dále pak literatura zaměřující se na problematiku rámcování a také dosavadní poznatky o přístupu obou zemí k těmto dvěma zdrojům energie a společenské debatě o nich.

Nejprve je v práci nastíněna současná debata o rámcování energií obecně, ale i v konkrétních zemích. Dále jsou představena teoretická východiska a metodologie práce. Další část práce se krátce věnuje tématu OZE a jaderné energie jako zdrojům energie, ale také energetickému kontextu EU, Francie i Česka pro pochopení debaty uvnitř států. Následně jsou již popisovány závěry obsahových analýz článků a rámce ve francouzských denících a poté v těch českých i s ohledem na časové období, kdy byly publikované. Následuje jejich porovnání, které zjišťuje podobnosti a rozdílnosti vztahu těchto dvou zdrojů energie v kontextu daného státu, ale i různé početní zastoupení článků s danými rámci. Předposlední částí je diskuze, kde jsou rozvedeny závěry porovnání francouzských a českých rámců a zároveň rozebrány obrazy obou zdrojů energie ve francouzském a českém kontextu. Uvedena jsou zde i omezení výzkumu a možnosti, jak ho dále rozvést. Poslední kapitolu pak tvoří závěr, který shrnuje celou výzkumnou práci. Práce je omezena samotným

výběrem deníků a článků v daných zemích, ale i časovým vymezením. Rozšíření je možné i v zahrnutí dalších článků s upravenými klíčovými slovy, zahrnutím dalších zemí nebo rozšířením zkoumaného období.

1 Přehled současné debaty

Téma energetiky je pro média již dlouhou dobu populární. Klimatická změna a ruská invaze na Ukrajinu navíc energetiku dostává ještě více do popředí. Mezi nejoblíbenější problematiku patří jaderná energetika, která nadále dělí Evropu dle přístupu k ní, OZE, energetická bezpečnost, ale také ruský plyn. Média mají moc formovat názor veřejnosti, zprostředkovávají názory odborníků, politiků a dalších aktérů (Rochyadi-Reetz, 2019, s. 8). Proto je důležité zkoumat, jakým způsobem k tématům přistupují, jaké rámce se napříč obsahem objevují a jak se podílí na formování veřejného mínění. Tato kapitola popisuje dosavadní studie a jejich závěry v oblasti problematiky OZE a jaderné energie prezentovaných v médiích, stejně jako vliv rámců na vnímání problematiky.

Dosavadní výzkumy se zabývají například rámcováním samotné energie. Španělská studie se zabývala rámci zaměřenými na energetická témata ve vybraných španělských novinách v kontextu klimatické změny. Dochází k závěru, že by se nemělo zapomínat na to, jak rámec článku působí na čtenáře. Ve zkoumaném kontextu klimatické změny by se nemělo opomíjet propojení energetiky a změny klimatu. Dle výzkumu často články toto propojení dostatečně neakcentovaly a zkruslovaly tak problematiku (Sáez, Castillo a kol., 2022, s. 1396 a 1411).

Pokud jde o zastoupení OZE v médiích, dle studie autorů Rochyadi-Reetz a kol. se OZE objevují v médiích ve třech hlavních rámcích: pozitivní aspekty OZE, ekonomické a technologické problémy OZE, problémy společenské a spojené s životním prostředím. Pouze zhruba 30 % obsahu se staví negativně k OZE (Rochyadi-Reetz, 2019, s. 8). V rámci výzkumu se výsledky dělily dle zemí a jejich přístupů k energetickým zdrojům. Země, které mají vlastní zdroje energie, jako jsou plyn nebo třeba uhlí, vyzdvihují ekonomickou stránku a příliš vysoké nároky na investice do OZE. Naopak pokud jde o země bez takového zdroje, rámec OZE je pozitivně vnímán jako nový zdroj dodávek energie (Rochyadi-Reetz, 2019, s. 9).

Dosavadní výzkum se zaměřuje i na porovnávání určitých zemí ohledně pokrytí energetického tématu v médiích. Obecně na energetickou politiku a technologie v médiích se zaměřuje článek od autora Teräväinen, který porovnává pokrytí ve finských a britských médiích v letech 1991 až 2006. V rámci porovnání uvádí, že v obou zemích byl obsah formován povahou země přístupu k problematice. Energetické technologie jsou po celé zkoumané období ve Finsku vnímány jako součást hospodářského růstu orientovaného na

technologie. Naopak ve Velké Británii se tento přístup začíná v médiích propisovat až po roce 2000 (Teräväinen, 2014, s. 363 a 364). Rámce se tedy v obou zemích po určitou dobu lišily, ale poté měly stejnou povahu.

Autor Kristainsen ve svém článku shrnuje pohled médií na jádro, ale i jeho potenciální rizika. Ve shrnutí popisuje, že toto téma mělo jak období článků pozitivních, především 60. léta 20. století, tak i negativních v období jaderných katastrof (Kristainsen, 2017, s. 2 a 3). Dále uvádí, že v případě Evropy se liší rámcování země od země. „*To může být zapříčiněno několika různými důvody zahrnujícími i závislost země na jaderné energii, všeobecným názorovým klimatem a historií protijaderných hnutí v zemi.*“¹ (Kristainsen, 2017, s. 5). Jiní autoři kladou důraz na zkoumání mediálního pokrytí jádra v porovnání s dalšími zdroji energie pro širší kontext a pochopení, proč je jádro vnímáno daným způsobem (Ho, 2019, s. 437).

Některé studie se soustředí i čistě na francouzský prostor a vnímání jaderné energie, mimo jiné vzhledem ke kladnému vztahu jaderné energetiky a Francie. V takovém kontextu se zkoumal mediální prostor po fukušimské havárii jaderné elektrárny. Soustředil se nejen na samotné články v online prostoru, ale i na komentáře v diskuzích. Dochází k závěru, že rámec článku silně ovlivňuje diskuzi pod článkem, dále pak také to, jakou roli zastává francouzský tisk. „*Výzkum ukazuje, že ve Francii hrají noviny roli při usnadňování online dialogu a udržování důvěry veřejnosti.*“² (de La Poype, Sood, 2012, s. 43). Výzkum také potvrzuje, že názor Francouzů na jadernou energii je formován mediálními rámci (de La Poype, Sood, 2012, s. 43). Vliv médií na názor veřejnosti potvrzuje i článek autorů Brouard, Gougou a kol., kteří se zabývali politickou kampaní ohledně jádra v letech 2011 a 2012 ve Francii. Také dodávají, že efekt rámcování nepůsobí na všechny stejně, záleží na nastavení a zájmech dané osoby (Brouard, Gougou a kol., 2013, s. 1078).

Další výzkumy se již zaměřují částečně nebo přímo na Česko. Výzkum autorů Kratochvíl a Mišík také analyzuje média dvou zemí, Česka a Slovenska, na téma dodávek plynu a jaderné energie. Zaměřují se především na období plynových krizí a zaznamenávají různou diskuzi. V českých médiích bylo Rusko považováno za hrozbu, ve slovenském tisku byl naopak vztah k Rusku pozitivnější. Obě země však vykazovaly v médiích pozitivní vztah k jádru nejen jako domácímu zdroji energie, ale i s ohledem na vliv na životní prostředí. „*Překvapivé bylo to, že i když je uhlí také domácím zdrojem, ani v jedné ze tří energetických*

¹ Pozn. překlad vlastní.

² Pozn. překlad vlastní.

*krizí nebylo významnou součástí diskurzu.*³ (Kratochvíl, Mišík, 2020, s. 8). Dále zdůrazňují fakt, že i přes vliv EU na obě země se diskurzy v zemích mohou lišit. Postoj k jádru těchto dvou zemí se radikálně liší například od německého. Česká média německý přístup často vnímají jako „naivní a zaměřené na OZE jako ideologické“ (Kratochvíl, Mišík, 2020, s. 8). Dále však přichází s velmi důležitými závěry i pro tuto práci. Dle českého mediálního prostředí je jedinou překážkou pro rozvoj jaderných zdrojů pouze finanční stránka. OZE má naopak daleko slabší argumenty a pro zahrnutí těchto zdrojů jako možné by bylo zapotřebí vnitřního řešení, ne přístup určený zvnějšku, např. EU (Kratochvíl, Mišík, 2020, s. 8).

Z uvedených výzkumů a článků je patrné, že má v médiích (na internetu, sociálních sítích i například v tištěných denících) zastoupení jak OZE, tak jaderná energie. Akademická debata se vede o tom, jak jednotlivé zdroje energie média rámcují, jak velké zastoupení mají a jak formují veřejnou debatu. V některých závěrech studií se objevuje i propojení obou zdrojů energie a jejich názorová provázanost. Zároveň je však podotknuto, že v analýze médií je stále prostor pro další výzkum, který potvrdí dosavadní výsledky a případně odpoví na nové otázky. Zkoumání vztahu OZE a jádra v rámci deníků napříč zeměmi tak debatu rozšiřuje a upřesňuje.

³ Pozn. překlad vlastní.

2 Teoretická východiska a definice

Pro účely této diplomové práce je nutné představit pojmy a teorie, které jsou zásadní pro téma výzkumu. V této kapitole jsou tak nastíněny pojmy jako masová komunikace a masmédia, teorie nastolování agendy nebo stěžejní teorie rámcování. Představení teoretických východisek ukotvuje téma práce do teoretického základu a vysvětluje její význam.

2.1 Masová komunikace a masmédia

Masovou komunikaci lze definovat jako: „*zvláštní druh komunikace, při níž dochází k rozšiřování a sdělování informací a symbolických obsahů určených široké veřejnosti, respektive masám, pomocí specifických prostředků,*“ (Sociologická encyklopedie, 2020). Dle autorů Rosenberry a Vicker definice masové komunikace zahrnuje několik charakteristik, které jsou významné a odlišují masovou komunikaci (skrže masmédia) od jiných způsobů komunikace. Jde o: rozsah, směr, anonymitu, simultánnost, pomíjivost, publikum (Rosenberry, Vicker, 2017, s. 23 a 24).

Rozsah poukazuje na slovo *masa*, které jasně vysvětluje množství příjemců, ke kterým se zpráva dostane. Pro zasažení adekvátního množství publika jsou tak využívány prostředky masmédií. Směr komunikace je na rozdíl od jiných způsobů komunikace jednosměrný. Případná zpětná vazba se dostaví vždy se zpožděním nebo v delším časovém horizontu. Anonymita spočívá v nikdy nejasných příjemcích. Autor zprávy nikdy přesně neví, ke komu se informace přesně dostane, zpráva se stane veřejnou. Simultánnost v masové komunikace vyjadřuje okamžitou přístupnost zprávy v jeden okamžik velkému množství příjemců. Největší pozornost je pak zprávě věnována krátce po vydání. Pomíjivost navazuje na simultánnost. Největší pozornost je získává zpravidla ihned po publikaci, ale celková životnost je krátká, velmi rychle je zpráva nahrazena další. Poslední se týká publika, které je heterogenní, široké a neinteragující s autorem (Rosenberry, Vicker, 2017, s. 23 a 24).

K masové komunikace dochází skrže masmédia, což jsou konkrétní prostředky pro přenos informací velkému množství příjemců. Do masmédií řadíme například televizi, rozhlas, tisk a film (Nešpor, 2020). Vzhledem ke své charakteristice masová komunikace skrže masmédia ovlivňuje společnost. „*Působí prakticky neustále, bezprostředně i zprostředkovaně na společenské vědomí, vytváří obecné hodnoty, upevňuje nebo rozvolňuje*

normy, podílí se na procesu socializace a enkulturace. Kromě toho plní funkce propagandy, reklamy, sociální kontroly a funkce zábavní a rekreativní.“ (Sociologická encyklopedie, 2020).

Pro účely výzkumu této práce je zásadní právě vliv na společenské vědomí, přičemž zvoleným druhem masmédií k výzkumu je ten nejstarší, a to tisk. Konkrétně jde o periodický tisk, deník. McQuail ohledně vlivu tisku na společnost dodává, že: „*novináři nejsou hlavními původci zpráv,*“ (McQuail, 2016, s. 151), ale prostředníci pro názory aktérů a institucí, komunikační kanál s veřejností. Říká tak, že tisk v podstatě odráží společnost samotnou. Také připomíná, že je poměrně těžké dokázat přímé účinky médií. Do procesu je totiž zapojeno mnohem více aktérů. Nicméně uznává, že lze hovořit o určitém vlivu, které zpravodajství a žurnalistika mají. Především jde o informační účinky (např. zdroj informací, nastolení agendy, rámce, opomíjení tématu), přesvědčovací a ovlivňovací účinky (např. nezáměrná předpojatost, PR a management zpráv, vlastnictví a kontrola médií), účinky na chování (např. vyvolat zájem nebo demotivovat, mediální výstupy podněcující k nepokojům, prosociální účinky) (McQuail, 2016, s.152–157).

Z teorie vyplývá, že masmédiá, konkrétně tisk, mají vliv na příjemce informací. Nicméně je potřeba mít na paměti, že jde jen o částečný vliv. Na příjemce jako takového mají vliv i další faktory, nejen masmédiá. Přesto se podílejí na společenské diskuzi a do jisté míry odráží společnost jako takovou. Nastolování agendy, ale i rámcování, se věnují následující podkapitoly, které dále rozvádějí teoretická východiska výzkumu této práce a rozvádějí dále problematiku masmédií a masové komunikace.

2.2 Teorie nastolování agendy

Masmédia mají svoji funkci ve veřejném prostoru, ale i značnou moc. Jedna z nich souvisí s nastolováním agendy, tématu, které bude rezonovat ve společnosti. Autoři Kalvas, Váně a kol. ji popisují takto: „*Teorie nastolování agendy popisuje proces, ve kterém si společnost stanovuje priority tím, že dochází ke konsenzu, které veřejné problémy je třeba řešit v první řadě.*“ (Kalvas, Váně a kol., s. 4). K teorii nastolování agendy patří tři hlavní skupiny, které se vzájemně ovlivňují: média, politika a veřejnost (Kalvas, Váně a kol., s. 5).

Jedním z prvních, kdo se nastolováním agendy zabývá, je Walter Lippmann. Soustřeďuje se na vliv sdílených informací prostřednictvím novin a vliv na veřejné mínění. Noviny tak vnímá jako pomyslný most, který spojuje veřejné dění s veřejností. Na tuto teorii navazují Maxwell McCombs a Donald Shaw, kteří ji ověřují. Ve své studii zkoumají soulad

pokrytí pěti hlavních témat voleb v televizním i novinovém zpravodajství během prezidentské volební kampaně v USA v roce 1968 a názor voličů, který byl zjišťován dotazníky. Dochází k závěru, že hlavní témata v médiích odpovídala hlavním pěti tématům, která vnímali voliči jako nejkřičivější. Tento závěr výzkumu se tak stává stěžejním pro teorii nastolování agendy a dále se potvrzuje a rozpracovává v dalších výzkumech zaměřených na výzkum v komunikaci (Fortner, Fackler, 2014, s. 251 a 252). Nastolování agendy pak je dále rozpracováno, a to do tří úrovní, které zahrnuje. V rámci první úrovně zpravodajství určuje důležitost agendy už jen tím, zda o ní zprostředkovává informace příjemci a určuje tak, co je důležité. Druhá úroveň pak příjemci sděluje, jaké jsou nejvýraznější a nejdůležitější informace o dané agendě a to tím, jak o tématu píšou a co příjemci zprostředkují za informace. Třetí úroveň pak ovlivňuje jednotný obraz agendy na základě sdělených atributů v předchozích úrovních (Fortner, Fackler, 2014, s. 265). V knize *Zpravodajství* autor Trampota potvrzuje, že zpravodajství lze vnímat jako výběr témat a jejich četnost v dlouhodobém horizontu. Hlavní je to, jak moc je téma v daném horizontu zmiňováno a jak moc obecně se o něm píše. Dále připomíná i to, že média často tematizují a spojují témata do širších rámců (Trampota, 2006, s. 113).

Projekt *Veřejná a mediální agenda: komparativní analýza tematizace veřejné sféry*, na jehož řešení se podílelo Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologického ústavu AV ČR (CVVM) a Institut komunikačních studií a žurnalistiky Fakulty sociálních věd UK v Praze, zkoumá souvislost ovlivňování veřejné agendy mediální agendou. Šlo kombinaci dotazníkové šetření veřejnosti a obsahovou analýzu článků z velkých českých médií. V závěru výzkumu se potvrzuje, že masmédiá mají hlavní roli v nastolování témat veřejné debaty. O něco větší vliv mají ta média, která selektivně vybírají témata, tudíž ovlivňují jejich zastoupení v prostoru. Dále bylo zjištěno, že velmi záleží na povaze tématu, pokud jde o transfer do veřejného prostoru. Silnější efekt nastolení tématu se projevuje u témat, se kterými příjemci přímo nemají zkušenost (Škodová, Červenka, Nečas a kol., 2008, s. 76 a 77).

To, jakým způsobem je daná agenda prezentovaná v médiích, co se o ní příjemci mohou dozvědět, tedy má přímý vliv na veřejné mínění a debatu. Právě způsob prezentace daného tématu je pro tuto práci stěžejní. Dosavadní poznatky pouze potvrzují, že obsah novinového článku na dané téma má vliv na vnímání problematiky čtenáře. Proto kromě samotného nastolení agendy v podobě publikace článku na dané téma pro teoretické ukotvení nestačí. Důležitý je obsah samotného článku a rámcování tématu.

2.3 Teorie rámcování

Teorie rámcování velmi úzce souvisí s nastolováním agendy. Pojem rámcování ukotvuje Ervin Goffman ve své studii *Analýza rámců: Pojednání o uspořádání zkušenosti* (1974). „Rámec chápe jako jednotku organizace zkušenosti a analýzu rámců jako studium organizace zkušenosti.“ (Šubrt, 2008, s. 80). Teorie rámcování zjednodušeně řečeno tvrdí, že: „(...) zprávy neobsahují pouze holá fakta, ale také hodnotový rámec, který nám pomáhá těmto faktům rozumět.“ (Kalvas, Váně a kol., s. 6). Je tedy potřeba kromě kvantitativní analýzy v podobě četnosti článků na dané téma vnímat i obsahovou stránku. Ta je totiž ukotvena v určitém rámci, který může mít přímý vliv na to, jak bude příjemce informací vnímat (Trampota, 2006, s. 123). V dalších definicích je rámcování spojováno s hodnotovým zasazením, interpretací nebo řešením. Samozřejmě na základě výběru a zdůraznění jen některých aspektů problému (Entman, 1993, s. 52). Výzkumy o rámcování se věnují nejen rámcům samotných médií, ale rámcům vznikajícím šířením k veřejnosti. Mediální rámcování pak lze rozdělit na dva typy: epizodické a tematické. Epizodické vykresluje konkrétní událost na konkrétním příkladu. Tematický rámec událost spojuje s širším kontextem problematiky (Trampota, 2006, s. 123). Čím dál více se současný výzkum zaměřuje na to, jak se informace dostává z mediální do veřejné debaty. Ve středobodu výzkumu se nachází i politická komunikace, tedy jak rámce fungují ve spojení s politikou a zda je zde vliv na fungování demokracie jako takové (Škodová, Červenka a kol., 2008, s. 34).

Z uvedené teorie vyplývá, že nastolování agendy a rámcování spolu úzce souvisí a navazují na sebe. V případě prostředků masové komunikace se tak nabízí prostor pro zkoumání rámců různých témat s ohledem na dané médium. Zvolené rámce článků totiž do jisté míry příjemce mohou ovlivnit a utvořit názor na dané téma. Rámcování je významné i pro účely strategické komunikace, protože vhodný rámec pomáhá komunikovat téma daným způsobem. Analýza rámců tématu pak pomáhá pochopit, proč je téma ve společnosti nějak vnímáno a zároveň tyto rámce samotnou společnost do určité míry odráží. Jejich analýza pak pomáhá pochopit kontext a prostředí například pro další novou komunikaci. Popis rámců napříč vybraným tiskem dané země může odhalit rámcování tématu v dané oblasti pro vybrané čtenáře, tedy i určitou mediální pozici, a porovnat ji se situací v jiném státě. Zaměření této diplomové práce pak může přinést vhled do rámcování dvou energetických zdrojů v českém a francouzském tisku odrážející kontext dané země.

3 Metodologie

Tato kapitola objasňuje vybranou metodologii práce. Představuje předmět výzkumu a výzkumnou otázku. Vysvětluje vybraný typ výzkumu a použitou metodu, zdroje a detailní práci s nimi. Dále pak popisuje vzniklé rámce a postup při analyzování.

3.1 Předmět výzkumu a výzkumná otázka

Předmětem výzkumu je rámcování OZE a jaderné energie ve francouzských a českých vybraných denících v letech 2021 a 2022. Výběr těchto dvou zemí souvisí s jejich společným tradičním zájmem o jadernou energetiku, ale zároveň jiným přístupem k OZE a jejich podporou, což souvisí s energetickými mixy obou zemí. Proto tedy i spojení těchto dvou energetických zdrojů, které se v některých současných debatách označují jako budoucí energetické zdroje. Výběr zemí pak odráží i druhá výzkumná otázka, která souvisí s předsednictvím v Radě EU obou zemí po sobě jdoucích v roce 2022. Zároveň lze s francouzskými články pracovat v originálním znění vzhledem ke znalosti francouzštiny autorky.

Cílem bylo zjistit, zda se rámce energií v obou zemích liší, tedy jak moc jsou které rámce zastoupeny a jaké se pojí argumenty s danými rámci a na co byl kladen důraz. Druhotným cílem bylo zjistit, zda předsednictví zemí v Radě EU v roce 2022 mělo nějaký vliv na zastoupení rámců v tisku. Výzkumné otázky tedy zní následovně:

V1: Liší se rámce OZE a jaderné energie ve vybraných francouzských a českých denících?

V2: Dochází ke změně rámců s ohledem na probíhající předsednictví dané země?

Pro zodpovězení otázek bylo zvoleno období v letech 2021 až 2022. Zahrnuje totiž rok 2021, tedy před předsednictvím obou zemí, který byl významný vydáním legislativního balíčku Fit for 55 v červenci 2021, který se věnuje mimo jiné podpoře OZE. Pro jadernou energii bylo pak významné rozhodnutí EK v únoru 2022 o zařazení jaderné energie za určitých podmínek do taxonomie (ČT24, 2022). Dále pak rok 2022, kdy měla Francie předsednictví v prvním půlroce a druhý půlrok ho převzalo Česko. V tomto roce také probíhalo intenzivní vyjednávání právě zmíněného balíčku. Dále pak došlo k ruské invazi na Ukrajinu, která debatu zintenzivnila a zahrnula aspekt energetické bezpečnosti do unijní debaty. Dalo se tedy předpokládat, že téma bude v médiích akcentováno. Otázka dodávek

plynu pak znovu položila otázku jádra jako nového stabilního a spolehlivého zdroje energie v EU, ale i posílení OZE pro ještě rychlejší energetickou nezávislost.

3.2 Typ výzkumu a výzkumná metoda

Pro tento výzkum byla zvolena komparace dvou případových studií formou kvalitativního výzkumu. Podle Hendla je, i přes možnou subjektivitu a problematické zobecnění závěrů, kvalitativní metoda výhodná díky možnosti hlouběji se zaměřit na daný případ a hledat souvislosti: „*Nezůstáváme na jejich povrchu, provádíme podrobnou komparaci případů, sledujeme vývoj a zkoumáme příslušné procesy. Citlivě zohledňujeme působení kontextu, lokální situaci a podmínky.*“ (Hendl, 2005, s. 52 a 53). Hlavní metodou se staly kvalitativní obsahové analýzy článků z vybraných francouzských a českých deníků. Obsahová analýza představuje metodu dobře aplikovatelnou na různé textové obsahy, lze ji dobře přizpůsobit výzkumnému cíli, zobecnit i zajistit vnímavost. Zároveň má i svá negativa jako nepřesně vymezenou metodu, subjektivní vliv výzkumníka a riziko přílišného zobecňování (Dvořáková, 2010, s. 95 a 96). Pro každou zemi byly vybrány tři různé deníky, které se různí svým zaměřením i publikem. Snahou bylo vybrat takové, které budou mít vždy svůj protějšek v druhé zemi, aby bylo porovnání co nejvíce objektivní. Vybrané deníky tvoří plné ekvivalenty sobě navzájem, ale alespoň částečné. Jako zástupce deníku se zaměřením na ekonomiku a politiku byly vybrány české Hospodářské noviny a francouzské Les Echos. Za deníky levicovějšího zaměření byl vybrán český deník Právo a francouzský deník Le Monde. Jako zástupce regionálního deníku pak byl vybrán český Pražský deník a francouzský Ouest-France. Výběr deníků také souvisel s dostupností archivu článků. Proto se oproti teším liší výběr francouzského regionálního deníku.

Samotná rešerše článků probíhala stejně pro všechny vybrané deníky obou zemí. Období pro filtrování článků bylo nastaveno od 1. ledna 2021 do 31. prosince 2022. Pro české články byla použita současně klíčová slova *obnovitelné zdroje AND jádro AND Česká republika*, pro francouzské současně klíčová slova *énergie renouvelable AND nucléaire AND France*. První dvě klíčová slova souvisí se samotným předmětem výzkumu, země pak spíše slouží jako další filtr pro získání relevantních článků vztahujících se k diskuzi v rámci jednoho státu. Snahou bylo postihnout co nejširší množství článků, tedy těch, které byly vydány online i v tištěné podobě, nakonec se však jejich zahrnutí řídilo obsahem dostupné databáze. Pro vyhledání všech českých deníků byla použita databáze Newton One. Pro francouzský deník Les Echos byla využita databáze Factiva, pro deník Ouest-France

databáze Factiva a Press Reader. Pro deník Le Monde bylo filtrování provedeno přímo přes vlastní archiv na webu deníku.

Vyfiltrované články pak byly obsahově posouzeny tak, aby byly relevantní pro výzkum ve smyslu relevance obsahu. Minimální část článku se musela týkat energetiky. Mimo výzkum se tak dostaly články, kde se klíčová slova sice objevila, ale ve zcela jiném kontextu nebo bez souvislosti diskuze k energetickým zdrojům. Tyto články se ještě před zařazováním do rámců vyloučily. Následně byly články jednotlivých deníků spočítány podle roku vydání, přečteny a označeny tak, aby bylo jasné, co obsahově říkají. Klíčové pasáže článků byly označovány a komentovány. Celkově šlo o analýzu 158 článků, 82 z francouzského tisku a 76 z českého. Následovalo rozřazení článků do jednotlivých rámců, které vznikaly teprve na základě obsahů článků. Pro porovnatelnost a přehled vznikly 4 základní rámce, do kterých byly články rozřazeny:

- rámec využívání OZE i jaderné energie společně,
- rámec důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií,
- rámec důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE,
- rámec neutrálního postoje k oběma zdrojům energie.

Tyto základní rámce kopírovaly možné přístupy zemí k těmto zdrojům energie a linku společenské debaty o energetické tranzici zprostředkovanou tiskem. Rámec společného využívání energií vnímal zdroje na stejné úrovni, tedy jako rovnocenné a fungující dobře společně. Budoucnost energetiky v zemi spojoval tedy s kombinací těchto zdrojů. Rámec důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií vyzdvihoval přínosy OZE a viděl OZE jako jediný čistý dekarbonizovaný zdroj energie, který je spolehlivější. Šlo o porovnávání s jadernou energií a OZE v tomto srovnání vycházelo lépe. Rámec důrazu na jadernou energii v podstatě tvrdil typově to samé jako předcházející rámec, jen o jádru. Jádro bylo vnímáno jako stěžejní zdroj v porovnání s OZE. Poslední neutrální rámec neupřednostňoval žádný ze zdrojů energie, zdroje mohly být porovnány, ale neobjevilo se žádné hodnocení ve prospěch obou nebo jedné z energií.

Vznikl tak přehled počtu článků daného deníku v každém z těchto rámců. Součástí rozřazení do rámců bylo i zaznamenání rozdílných počtů článků s ohledem na rok jejich vydání. U článků se označovala i dílčí témata a argumenty, které se s daným zdrojem energie pojily, aby bylo možné i v rámci jednoho rámce zkoumat, jak se liší ve francouzském a českém prostředí obraz daného zdroje energie. Poté došlo k porovnání všech tří

francouzských deníků a jejich rámců napříč sebou, i s ohledem na případnou změnu v roce 2021 a 2022, ale i s ohledem na změnu při předsednictví. Stejný postup proběhl u českých deníků. Posledním krokem bylo porovnání rámců z obou zemí. Porovnáno bylo nejen početní zastoupení v rámcích, ale i obraz zdroje energie v daném rámci, tedy jak byl vykreslen. Během analýzy byly samozřejmě zaznamenávány zajímavé postřehy mimo hlavního řazení do rámců. Například to, kolik článků zastávaly rozhovory nebo jaká širší témata a problematika se objevovaly. V diskuzi se pak právě tyto postřehy objevily a blíže zkoumaly, protože se v dané zemi s energetickými zdroji pojily a utvářely tak obraz daného zdroje v kontextu státu a daného rámce. Závěr pak shrnul odpovědi na obě výzkumné otázky, vyzdvihnul hlavní charakteristiky obrazů obou zdrojů energií v zemích a zdůraznil limitace výzkumu.

4 Obnovitelné zdroje energie a jaderná energie v kontextu

Pro pochopení debaty o OZE a jaderné energii je nutné přiblížit problematiku samotných zdrojů energie, která nabízí základní přehled o jejich fungování, ale i přednostech a otázkách, které vyvstávají při jejich zahrnutí do energetického mixu. Dále také kontext EU, která do jisté míry ovlivňuje i debatu na úrovni jednotlivých členských států a udává dlouhodobé strategické směřování v energetice pro celou EU. Velkou roli hraje právě při energetické tranzici a koncepci energetických mixů. Potřebné je i nastínění energetické situace v obou zkoumaných zemích pro pochopení energetické situace, historie, ale narativu, který ve společnosti převládá a může se propsat i do obsahu článků v daném období.

4.1 Obnovitelné zdroje energie

OZE představují takové zdroje energie, které pochází z přírodních zdrojů a neustále se obnovují. Můžeme mezi ně zařadit hned několik možných energií: solární, větrnou, geotermální, vodní, bioenergi (Ellabban, Abu-Rub a Blaabjerg, 2014, s. 749). Nahrazují fosilní zdroje energie (ropa, tuhá fosilní paliva, zemní plyn), které jsou neobnovitelné. Navíc se při spalování fosilních zdrojů, na rozdíl od OZE, uvolňuje vysoké množství emisí oxidu uhličitého, který tvoří součást skleníkových plynů (United Nations, 2024a).

OZE představují nejstarší zdroje energie vůbec. Pozornost ale byla dlouho upřená pouze na fosilní zdroje energie. Pozornost si OZE získávají až v 70. letech během ropných krizí, kdy se začíná hovořit o dalších možných zdrojích energie a začínají se zkoumat nové možné cesty díky OZE. Navíc neustále roste cena za fosilní energie. Zároveň se od té doby OZE postupně stávají konkurenceschopnějšími oproti fosilním zdrojům, v případě nepřímých nákladů nemají negativní vliv na životní prostředí (Sorensen, 1991, s. 10).

Vzhledem k povaze přírodního původu zdrojů jsou pro různá místa vhodné jiné OZE. Jde také o velmi rozmanité zdroje, jak již bylo zmíněno. Rozdílnost tak můžeme pozorovat i v energetickém přístupu jednotlivých zemí. Následující přehled stručně vysvětluje, na jakém principu vybrané OZE fungují.

- Solární energie: získávání energie ze slunečního záření pomocí solárních panelů, technologie zajistí výrobu elektrické energie díky fotovoltaickým článkům nebo zrcadlům zadržujícím sluneční záření.

- Větrná energie: získávání energie díky turbínám využívajícím kinetickou energii větru, existují dvě základní umístění onshore (na pevnině) a offshore (na vodní ploše).
- Vodní energie: získávání energie pohybu vody z vyššího do nižšího místa, nejčastěji na řekách nebo rezervoárech vody.
- Bioenergie: získávání energie z biomasy (organické zbytky) pomocí spalování, tento zdroj produkuje minimální množství skleníkových plynů oproti fosilním zdrojům, nepředstavuje však největší z OZE.

(United Nations, 2024a)

Dle zmíněné rozmanitosti OZE je poměrně variabilní jejich výběr a zkombinování pro dané potřeby produkce energie. Nutnost jejich kombinování vychází i z jejich nestálosti a závislosti na počasí. V případě výroby elektřiny je nutností neustále balancovat produkci se spotřebou a vyvážit slunečné a větrné zdroje dalšími, jako jsou: *„flexibilní zdroje (např. biomasa a bioplyn nebo uhlí a zemní plyn, ideálně s technologií CCS), flexibilita spotřeby (např. odkládání spotřeby v průmyslovém chlazení na období nadbytku obnovitelné elektřiny) a ukládání elektřiny krátkodobě (např. bateriemi nebo přečerpávacími elektrárnami) a dlouhodobě (např. vodíkem nebo syntetickými palivy).*“ (Fakta o klimatu, 2024).

Jedná se ovšem jednoznačně o zdroje, které pomáhají ve snižování skleníkových plynů na rozdíl od fosilních zdrojů. *„Využití obnovitelných zdrojů v sektorech energetiky, teploty pod 1,5 °C.“⁴* (IEA, 2024a). Nesporná výhoda OZE spočívá ve vlastní produkci energie země. Zatímco je mnoho zemí závislých na dodávkách fosilních zdrojů z jiných zemích, OZE nabízejí v tomto ohledu nezávislost. Vyzdvihována je i finanční stránka, protože náklady na výstavbu OZE neustále klesají. Porovnání je postaveno i na srovnání s fosilními zdroji, kdy investice do OZE jsou nižší. Již zmíněné snižování skleníkových plynů má pozitivní vliv i na zdraví, protože nedochází ke znečišťování ovzduší. Energetická tranzice spočívající v zahrnutí OZE, ale i vodíkových technologií nebo elektromobility by měla mít i pozitivní vliv na pracovní trh:

„(..) odhaduje se, že v oblasti čisté energie by vzniklo 14 milionů nových pracovních míst, což by znamenalo čistý přírůstek 9 milionů pracovních míst. Kromě toho by odvětví

⁴ Pozn. překlad vlastní.

spojená s energetikou potřebovala dalších 16 milionů pracovníků, kteří by například zastávali nové role ve výrobě elektromobilů a vysoce účinných spotřebičů nebo v inovativních technologiích, jako je vodík. To znamená, že do roku 2030 by v oblasti čisté energie, účinnosti a nízkoemisních technologií mohlo vzniknout celkem více než 30 milionů pracovních míst.“⁵ (United Nations, 2024b).

Zároveň je však investičně i systémově složitější generaci energie nějak nastavit, aby v daném čase bylo zajištěno dané množství energie. OZE jsou méně stabilní v produkci energie vzhledem k závislosti na povětrnostních podmínkách. *„Využívání obnovitelných zdrojů je však limitováno několika faktory, jako je malá plošná koncentrace, nestejně rozložené územní rozložení, proměnlivá intenzita v průběhu dne i roku a značné investiční náklady.“* (Mastný, Mišík a kol., 2011, s. 21). Výše investice do jednotlivých OZE se liší, ale stále jsou poměrně vysoké (IEA, 2024a). Dalším otazníkem jsou pak kritické suroviny, do kterých patří různé materiály, které jsou nutné pro výrobu infrastruktury pro OZE, především pro větrné turbíny nebo baterie do elektromobilů. Většina těchto surovin se dováží z Číny, což otevírá diskusi nad otázkou závislosti na dalších zemích i v případě OZE (Depraiteer, Goutte, 2023, s. 1).

I přes nesporné přínosy OZE pro životní prostředí tak debata zůstává do jisté míry rozporuplná. To se odráží i v tom, jak se některé země k OZE staví a jakým způsobem je vedena společenská debata na toto téma.

4.2 Jaderná energie

Jaderná energie představuje další významný zdroj produkující elektřinu. V roce 2018 bylo celosvětově vyprodukováno 10 % elektřiny z jaderných zdrojů. Vzhledem k nízké produkci oxidu uhličitého může být jaderná energie součástí přechodu na čistější zdroje energie v budoucnu (IAEA, 2024).

Produkce energie z jaderných elektráren započala v 60. letech 20. století, velký rozmach zaznamenala od 70. do 90. let (Panwar, Narnaware, Narnaware, 2023, s. 6). Nedůvěra k výrobě jaderné energie se projevila hned několikrát, a to především kvůli haváriím: *„Produkci elektrické energie v jaderných elektrárnách provázelo několik nehod velkého rozsahu, které si at' přímo či nepřímo vyžádaly životy řady lidí, nebo je jinak ovlivnily, stejně jako nezvratně poškodily životní prostředí. Stačí připomenout tři*

⁵ Pozn. překlad vlastní.

nejznámější příklady havarovaných elektráren – Three Mile Island (1979), Černobyl (1986) či Fukušima (2011).“ (Nigrin, Landa a kol., 2016, s. 9 a 10). Především tyto události otevřely debatu bezpečnostních rizik generace energie tímto způsobem.

Výroba elektřiny probíhá v jaderném reaktoru elektrárny. Energie se získává štěpením jádra z atomů, které obsahují protony a neutrony. Pro získání jaderné energie je potřeba jaderné palivo, které je nejčastěji z obohaceného uranu, který je radioaktivní. Jeho životnost se pohybuje kolem 3 až 5 let. Po jeho spotřebě se za přísných podmínek ukládá jako jaderný odpad, aby neohrožoval životní prostředí a lidi. Výsledkem je nízkouhlíková elektřina (IAEA, 2022). Jaderné elektrárny mají velkou výhodu v tom, že jejich výroba energie je v podstatě nepřetržitá a udržují tak stabilní energetickou síť, do jisté míry mohou přizpůsobit míru svého výkonu podle toho, jaká je poptávka. Představují tak stabilní a spolehlivý zdroj elektrické energie (IEA, 2024b). Výzkum nyní pracuje i na jaderné fúzi, která by mohla být dalším způsobem získávání energie (IAEA, 2022).

Jaderná energie je ovšem do značné míry kontroverzním tématem. První kontroverze spočívá v samotné produkci jaderné energie, kdy je potřeba vyřešit otázku ukládání jaderného odpadu, který i přes přísné podmínky, za kterých může být umístěn, lidé nechtějí v blízkosti svého bydliště (Radio Prague International, 2020). Ještě větší obavy způsobuje riziko jaderné havárie, ke kterým již několikrát došlo. Následkem těchto havárií jádro získalo velmi negativní pověst. V Německu se například odklon od jádra stal tématem politické i společenské debaty, přestože se žádná z katastrof nestala přímo v Německu a neměla na něj přímý vliv:

„I tak se ale společnost přiklání k získávání energie primárně z obnovitelných či méně rizikových zdrojů. Narůstá přitom význam „odpovědnosti“ za produkci „čisté“ a nezatěžující energie, i když to podle některých scénářů může přinést ekonomické následky v podobě vyšší ceny energií. Přitom nízká cena, stabilita produkce a nahrazení uhelných elektráren, které jednak znečišťovaly životní prostředí a jednak se pro ně již přestalo dostávat levného uhlí, byly hlavními argumenty proponentů na počátcích rozvoje jaderné energetiky.“ (Nigrin, Landa a kol., 2016, s. 10).

Některé státy tak jaderné elektrárny nemají vůbec a některé je vyřazují z provozu, jako například Německo, které v roce 2023 vypnulo svoji poslední jadernou elektrárnu (Zeman, 2023). Dalším faktem je velká nákladovost na výstavbu jaderné elektrárny: *„Kvůli vysokým počátečním investicím, dlouhým dodacím lhůtám a často špatným výsledkům v oblasti včasných dodávek mají projekty jaderné energetiky v některých jurisdikcích*

problémy konkurovat rychleji instalovatelným alternativám, například zemnímu plynu nebo moderním obnovitelným zdrojům energie.“⁶ (IEA, 2024b). Navazujícím faktorem je i to, že jaderná energie není zcela bezemisní v porovnání s OZE. Nemá tedy takovou podporu například v EU legislativě. Faktem je i to, že jaderné palivo je vzhledem k těžbě uranu dodáváno z dalších zemí (Trachtová, 2023). To představuje závislost na externím zdroji.

Jaderná energie je možný stabilní zdroj energie, ale stejně jako v případě OZE je debata o něm rozmanitá, a i otevřenost k jádru jako zdroji je různá.

4.3 Evropská unie

Na začátku zmíněné OZE a jaderná energie v případě této diplomové práce sestávají nejdůležitější roli. Jde o dva zdroje energie, které mohou pomoci ve snižování emisí oxidu uhličitého. Studie *Reducing CO2 emissions in OECD countries: Do renewable and nuclear energy matter?* potvrzuje, že z dlouhodobého hlediska právě OZE a jádro mohou snížit emise a že právě kombinaci těchto dvou zdrojů energie se doplňují a pro země OECD mohou být tou nejlepší variantou pro snížení emisí (Saidi, Omri, 2020, s. 7).

V rámci EU je pro toto téma nejkřičivější Zelená dohoda pro Evropu, která zahrnuje několik návrhů, jak snížit emise, ale zajistit si konkurenceschopnost. Konečným cílem je pak uhlíková neutralita v roce 2050. Jedním ze zahrnutých odvětví je i energetika (Rada Evropské unie, 2024a). Zelená dohoda pro Evropu se skládá z několika iniciativ a nástrojů. Jedním z nich je balíček Fit for 55, který v červenci 2021 vydala EK. Jeho cílem je snížit emise EU do roku 2030 alespoň o 55 % a tvoří významný krok na cestě do cíle v roce 2050, kdy se má EU stát klimaticky neutrální (Rada Evropské unie, 2024b). Značnou část tohoto balíčku tvoří i legislativní návrhy spadající do energetiky, pro OZE nejvýznamnější asi směrnice o obnovitelných zdrojích energie (Rada Evropské unie, 2024c). Mimo jiné jde o směrnici, na jejíž vyjednávání se podílela jak Francie, tak Česko během svých předsednictví v roce 2022. OZE jsou tak vnímány jako jeden z nástrojů, jak dosáhnout snížení emisí. Další z iniciativ, kterou stojí za to zmínit, je čistá, dostupná energie: „Vzhledem k tomu, že 75 % emisí skleníkových plynů v EU pochází z využívání a výroby energie, je zásadním krokem ke klimaticky neutrální EU dekarbonizace odvětví energetiky.“ (Rada Evropské unie, 2024a). Tato iniciativa spočívá v podpoře čistších zdrojů energie, integraci energetických systémů a revize energetické legislativy (Rada Evropské unie, 2024a). Události v roce 2022 naléhavost

⁶ Pozn. překlad vlastní.

cílů umocnily. Ruská invaze na Ukrajinu ještě posílila transformaci. V květnu 2022 došlo k dalšímu posílení OZE v rámci REPowerEU: „(...) s cílem zohlednit nedávné změny v energetickém prostředí,“ (Rada Evropské unie, 2024c). Hlavní cíle transformace jsou následující:

- zvýšit nezávislost na dovozu energie, zejména z Ruska;
- omezit využívání fosilních paliv a podporovat zavádění obnovitelných zdrojů energie;
- zvýšit energetickou účinnost;
- zlepšit energetickou infrastrukturu a její integraci ve všech zemích EU.

(Rada Evropské unie, 2024d)

Je tak evidentní, že politická debata se týká snižování emisí a silné podpory OZE do energetických mixů členských zemí.

Nejednotný názor uvnitř EU panuje nad jadernou energií. EU zastává názor technologické neutrality, tedy že každý členský stát je zodpovědný za své zdroje energie, tudíž se energetické mixy států liší (European Commission, 2024). Na úrovni EU největší podíl výroby elektřiny tvoří OZE, dále pak fosilní paliva a jádro. Jde ovšem o unijní číslo, každý členský stát má skladbu jinou. Jak uvádí unijní statistika: „V roce 2022 se v EU vyrobilo 2 641 TWh (terrawatthodin) elektřiny, z toho téměř 40 % z obnovitelných zdrojů energie. Z fosilních paliv bylo vyrobeno 38,6 % elektřiny a jaderná elektřina byla zastoupena více než 20 %. Hlavním fosilním palivem používaným k výrobě elektřiny byl plyn (19,6 %), po němž následovalo uhlí (15,8 %),“ (Rada Evropské unie, 2024e). Jádro tedy představuje určitou část EU energetického mixu. Jde o nízkouhlíkový zdroj energie, který se ale v důsledku jaderných katastrof stal sporným. EU legislativně ošetřuje bezpečnostní otázky, nakládání s jaderným odpadem a jeho likvidaci (Fakta a čísla o Evropské unii, 2023). Tradičně jsou státy EU rozděleny na ty, které jádro podporují a ty, které se snaží jádro nahradit. Mezi odpůrce jádra patří Německo, Rakousko. Naopak podporující země jsou například Francie, Česko, Nizozemsko, Finsko, Švédsko, Polsko a Slovensko (Abnett, Payne, 2024). Promítlo se to i ve zmíněné legislativě Fit for 55, kde se jádro neobjevilo.

„Diskuzi o rozvoji jaderných elektráren oživila obnovená ruská invaze na Ukrajinu a s ní související potřeba najít náhradu za ruský plyn společně s ambicí EU omezit emise skleníkových plynů do roku 2030 o 55 procent v porovnání s hodnotami z 90. let a docílit klimatické neutrality do poloviny století.“ (Viková, 2024). Právě v roce 2022 došlo ke znovuotevření jaderné debaty, protože se stalo potenciální náhradou za energii získávanou

z plynu. V únoru téhož roku EK rozšířila taxonomii, která určuje, kam směřovat investice pro podporu cílů v klimatické politice: „(...) S přihlédnutím k vědeckým poznatkům a současnému technologickému pokroku se Komise domnívá, že soukromé investice do činností v oblasti plynárenství a jaderné energie v přechodném období mají svůj význam. Vybrané činnosti v oblasti plynárenství a jaderné energie jsou v souladu s cíli EU v oblasti klimatu a životního prostředí a umožní nám urychlit přechod od více znečišťujících činností, jako je výroba uhlí, ke klimaticky neutrální budoucnosti založené především na obnovitelných zdrojích energie.“ (Evropská komise, 2022). Debata se tedy posunula i v důsledku vnějších okolností do fáze, kdy jádro není prozatím zcela upozaďováno a stále se s ním pro dosažení emisních cílů počítá.

Jak je patrné z unijního kontextu, hledání a uvádění čistších zdrojů energie je praxí EU a i předmětem politických diskuzí a vyjednávání jednotlivých členských států. OZE dle EU tvoří jedno z hlavních řešení, jak snížit emise CO₂ v energetice. Propisuje se to ve strategiích, ale i samotné legislativě a významně napomáhá dosažení cílů. Jaderná energie byla po dlouhou dobu spíše upozaďována a nepanuje na ni jednotný názor napříč členskými státy. Nastavené cíle, ale i nové vnější okolnosti přiměly EU zahrnout jadernou energii do taxonomie tak, aby její další rozvíjení bylo podpořeno do roku 2050 a pomohlo naplnit cíle. Oba energetické zdroje jsou předmětem živých debat na politické i společenské úrovni.

4.4 Francouzský energetický kontext

Pro lepší představu o situaci ve francouzském prostředí a debatě na téma OZE a jaderná energie tato kapitola shrne základní přehled o tom, jaký je historický i aktuální postoj Francie k obou energetickým zdrojům a jak francouzská veřejnost tato témata vnímá.

Francie tradičně podporuje jadernou energii. Po druhé světové válce se Francie soustředila na jaderné technologie i za účelem získání jaderných zbraní, dále se pak jádro jevílo jako energetický zdroj a nástroj k soběstačnosti po ropné krizi v 70. letech (ČT24, 2018). Není tak překvapením, že právě jádro tvoří hlavní část energetického mixu země. Dle dat z roku 2021 se primární energie vyráběla z následujících zdrojů:

- 76 % jaderná energie,
- 23 % OZE (obnovitelná elektrická energie, obnovitelná tepelná energie a odpady),
- 0,7 % fosilní paliva (ropa a plyn).

(Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires, 2023)

Konečná spotřeba energie dle jednotlivých zdrojů energie byla v roce 2021 následující:

- 37 % ropa,
- 26 % elektřina,
- 21 % zemní plyn,
- 12 % OZE,
- 3 % teplo,
- 1 % uhlí.

(Ministère de la Transition Écologique et de la Cohésion des Territoires, 2023)

Z údajů je viditelné, že v produkci hraje jádro a OZE zásadní roli. Prezident Emmanuel Macron dokonce uvedl, že pokud se výroba jaderné energie dá dohromady s výrobou OZE, jde o nejlepší možné řešení (ČT24, 2018). V roce 2022 toto tvrzení francouzský prezident stvrdil novou francouzskou strategií, která spočívá na dvou pilířích: jaderné energii a OZE. V případě OZE jde o preferované zdroje v podobě solární energie (znásobit dosavadní kapacity), větrné elektrárny na moři (jejich výstavba) a větrné elektrárny na pevnině (pokračování ve strategii). U jaderné energie jde o budoucí neuzavírání elektráren ve výstavbě, prodloužení životnosti stávajících reaktorů o 50 let a výstavbu nových (Gouvernement, 2022). Jak již bylo zmíněno výše, Francie patří k těm členským státům, se kterými tvoří pro jaderné koalice.

V roce 2022 pak Francie byla předsedající zemí v Radě EU, a to prvních 6 měsíců. Ve svém předsednickém programu hovořila o důležitosti cíle dekarbonizace a projednávání legislativních návrhů z balíčku Fit for 55, které upravují energetickou účinnost, renovaci budov nebo podporu zavádění OZE. V programu ale zmiňovala i důležitost jaderné energie pro snížení emisí a podporu energetické nezávislosti, za jejíž účelem uspořádala během předsednictví konferenci, která: „Zajistí slučitelnost evropských předpisů s rozvojem jaderné energie.“⁷ (Présidence française du Conseil de l'Union européenne, 2022, s. 55). Strategie tak jasně ukazovala podporu OZE, ale nezapomněla na jádro.

Francouzské veřejné mínění posledních let podporuje jaderné reaktory nejvíce za celou historii. V roce 2021 bylo 44 % Francouzů pro pokračování výstavby jaderných reaktorů, v roce 2022 dokonce 50 %. Dle stejného výzkumu se 43 % respondentů domnívá, že podpora jádra je významná pro energetickou nezávislost, 22 % tvrdí, že jde o snížení ceny

⁷ Pozn. překlad vlastní.

elektřiny a 13 % vidí za jadernou energií především argument nízkých emisí skleníkových plynů (Gaudiaut, 2023). Pokud jde o veřejné mínění OZE, dle průzkumu *Francouzi a francouzská energetická politika*⁸ od ELABE z roku 2021 si 82 % myslí, že OZE jsou budoucností: „Obnovitelné zdroje energie jsou celkově brány jako užitečné řešení v boji proti globálnímu oteplování, jako páka pro vytváření pracovních míst v regionech a jako prostředek k posílení energetické nezávislosti Francie.“⁹ (Énergie Partagée, 2022). Při porovnání OZE a jádra je zřejmé, že veřejné mínění je o něco více nakloněné OZE.

4.5 Český energetický kontext

Tato kapitola stručně shrnuje historii energetiky v Česku a přístup k OZE a jaderné energii. Uvádí obecně českou energetickou koncepci a její rozdílnosti mezi rokem 2021 a 2022. Nastiňuje i vnímání OZE a jádra českou veřejností, které souvisí právě s politickými prioritami.

Česko je zemí, která více než 50 % elektřiny vyrábí z fosilních zdrojů. Při bližším pohledu jsou pro výrobu elektřiny zásadní dva zdroje, a to hnědé uhlí a jádro. OZE zastupuje pouze desetinu výroby, největší část OZE tvoří bioplyn a biomasa (Fakta o klimatu, 2024). Historicky, ještě tehdejší Československo, spoléhalo na uhelné elektrárny, jejichž výstavba pokračovala i v 70. a 80. letech. Preference tohoto zdroje souvisela i s úrovní strojírenství a ocelářství ještě první republiky. V 70. letech pak byla sjednána první výstavba jaderné elektrárny, která pokračovala dále. Po revoluci v roce 1989 prošly uhelné elektrárny úpravami tak, aby omezily významný dopad na životní prostředí (především odsiřování). OZE příliš dlouhou historii v Česku a tehdejším Československu nemá, řešit se začíná spíše až s novým tisíciletím (oEnergetice.cz, 2018). Tato historická zkušenost odráží i energetický mix Česka. Výroba primární energie v roce 2020 odpovídala zhruba těmto procentům:

- 43,1 % uhlí,
- 33,3 % jádro,
- 20,5 % bioenergie a odpady,
- 2 % další OZE,
- 0,6 % ropa ,
- 0,7 % zemní plyn,
- 0,3 % teplo.

⁸ Pozn. překlad vlastní.

⁹ Pozn. překlad vlastní.

(IEA, 2021, s. 17)

Konečná spotřeba energie dle jednotlivých zdrojů energie byla v roce 2021 následující:

- 28,8 % elektřina a teplo,
- 27,1 % ropa,
- 21,6 % zemní plyn,
- 14,4 % OZE,
- 5,6 % tuhá paliva.

(Český statistický úřad, 2023)

Dle uvedených poměrů zdrojů energie je jasné, že v českém kontextu hraje stále primární roli uhlí. Významný podíl na domácí výrobě má jaderná energie.

Českou energetiku v roce 2021 řídil ministr Karel Havlíček. V programovém prohlášení tehdejší vlády byla zmíněna podpora výroby elektřiny mixem zdrojů se zvýšeným zastoupením jádra i OZE a snížením podílu uhelných elektráren (Vláda ČR, 2018). Co se týče energetické tranzice, možnosti pro Česko byly ministrem vnímány jasně ve směru jádra, OZE a přechodově zemního plynu (Procházka, 2021a). Všechny dodávky posledního zmíněného zdroje ještě v roce 2020 pocházely z Ruska (ČTK, 2022a).

V roce 2022 vydala nová vláda s ministrem Jozefem Sikelou programové prohlášení, ve kterém již reagovala na začínající energetickou krizi a prezentovala budoucnost energetiky: *„Budoucnost české energetiky vidíme v kombinaci jaderné energie a decentralizovaných obnovitelných zdrojů s důrazem na technologickou neutralitu a vědecké poznání, energetickou účinnost a energetické úspory.“* (Vláda ČR, 2023). Program obsahoval i podporu fotovoltaiky, odpoutání se od surovin z Ruska, ale nezapomněl zmínit dočasnou závislost na zemním plynu (Vláda ČR, 2023). Z programu je citelný důraz na jádro a ještě větší důraz na OZE než u vlády předchozí. Zároveň ale premiér Petr Fiala v případě Česka nezapomněl připomenout, že geografické podmínky jsou pro OZE ztížené a navíc nenabízí zatím takovou stabilitu, tudíž je optimální je kombinovat s jádrem (iDnes.cz, ČTK, 2022).

Česko převzalo předsednický post ihned po Francii, tedy v červenci 2022 a pokračovalo v předsednické roli až do prosince téhož roku. Během svého předsednictví se stejně jako Francie věnovalo energetické politice. Propsala se do předsednického programu, který silně reflektoval novou situaci vzhledem k již zmíněné ruské invazi. V programu tak

je zahrnut balíček Fit for 55 stejně jako akční plán REPowerEU. Dále je zmíněna podpora nízkoemisního vodíku a jádra jako prostředku, jak snížit závislost na dovozu fosilních paliv a naplnit cíl dekarbonizace. Z oblasti OZE je samozřejmě zmíněna směrnice o obnovitelných zdrojích energie, kterou v programu měla také Francie (eu2022.cz, s. 46 a 47).

České veřejné mínění je v případě OZE rozporuplné. Dlouhou dobu se o OZE příliš nemluvilo, nyní s nimi jsou stále spojené negativní konotace hlavně v souvislosti s vysokými náklady. I tak se ale i pod vlivem politické situace postupně mění názor na OZE na pozitivní, protože vyloučení fosilních zdrojů je nutné (Hesová, 2022, s. 3).

Pokud jde o jadernou energii, průzkum Centra pro výzkum veřejného mínění z roku 2008 zjistil, že: „(...) Jako málo a zcela bezrizikovou ji vnímá 44 procent obyvatel, ekologický problém naopak v provozu jaderných elektráren vidí 43 procent Čechů (...)“ (Lidovky.cz, 2008). V Česku je jádro stále vnímáno jako šetrnější způsob produkce energie, což odráží silnou zkušenost uhelnými elektrárnami, oproti kterým jádro představuje: „(...) pro většinu obyvatel České republiky přijatelnou variantu produkce elektřiny.“ (Nigrin, Landa a kol., 2016, s. 11).

Z průzkumu veřejného mínění z roku 2021 vzešlo, že OZE má větší podporu než například uhlí nebo jaderná energie. „Jsou také jasně vnímány jako to, k čemu by měla naše země směřovat. Pokud se dnes například mluví o útlumu uhlí, tak 70 procent veřejnosti říká, že náhradou by měly být právě obnovitelné zdroje. Nejde tedy o úzkou skupinu skalních environmentalistů, ale široký konsensus většiny společnosti.“ (Nádoba, 2021).

5 Francouzské deníky

Ve francouzském mediálním prostředí byly pro analýzu vybrány články ze tří deníků: Les Echos, Le Monde a Ouest-France. Šlo o články z let 2021 a 2022. V součtu se jednalo celkem o 82 článků, 25 z roku 2021 a 57 z roku 2022. V této kapitole jsou představeny rámce jednotlivých deníků společně s argumenty a podrobnými informacemi o tom, jak se o OZE a jaderné energii v daných novinách psalo. Hlavní rámce deníků se týkaly přístupu k OZE a jádru, tedy jejich vnímání společně, nebo odděleně. Tato kapitola přináší bližší informace o rámcovém zastoupení v jednotlivých denících a bližší informace o tom, v jakém kontextu se o OZE a jádru psalo.

5.1 Rámce článků Les Echos

V letech 2021 a 2022 bylo po zadání daných parametrů a třídění dle relevantnosti vyfiltrováno celkem 19 článků, 7 v roce 2021 a 12 v roce 2022. Nejvíce zastoupeny byly názorové články (10) a informativní (7). Rámcování článků podle přístupu k OZE a jádru bylo početně zastoupeno následovně:

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	3	7	10
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	3	1	4
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	0	1	1
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	1	3	4

Největší část zastupují články vnímající OZE a jádro společně jako možnou cestu, druhou největší část pak zastávají články, které kladly důraz na OZE, případně byly neutrální k oběma zdrojům. V roce 2022 se projevil nárůst počtu článků, které podporovaly oba zdroje společně a také článků neutrálních.

Neutrální články neupřednostňovaly ani jeden ze zdrojů, ale připomínaly argumenty pojící se s oběma zdroji a budoucností francouzské energetiky, u které byly zdůrazňovány

vysoké investice jak do výstavby reaktorů, tak OZE. U jádra zde byla kritizována nestabilita ve smyslu odstávek jaderných bloků, které poté mají nepříznivý vliv na cenu energií (Rauline, Wajsbrot, 2022). Promítalo se zde téma elektrifikace, ať už jedním nebo druhým zdrojem (Dupont-Calbo, Maussion, 2021). Důraz zde byl kladen i na výběr vhodných energetických zdrojů dle podmínek země (Goffin, 2022).

Články podporující OZE vedle jádra vnímají tyto zdroje jako rozvinuté a důležité pro budoucnost, a proto se musí podporovat. Zdůrazněna byla i přílišná závislost Francie pouze na jádru, mělo by být doplněno dalším zdrojem za účelem diverzifikace, právě OZE (Tchernia, 2022). Zaměřovaly se i na další zdroje energie, na které by se Francie měla soustředit, například biomasu nebo vodík.

*„Tváří v tvář fosilním palivům a v zájmu energetické suverenity Francie musíme využít všechny doplňkové nízkouhlíkové páky, které Francie nabízí. A plně využijme potenciál obnovitelných zdrojů energie nebo jaderné energie, v závislosti na specifických vlastnostech každého regionu, aby mohly převzít vládu nad fosilním průmyslem, nepřítelem klimatu číslo jedna.“*¹⁰ (Moreau, 2021).

Kombinaci OZE a jádra podporovaly články i v souvislosti s geopolitikou a ruským vlivem, kdy v této souvislosti jeden z článků použil obrat *boj proti geopolitickému znečištění*¹¹. Kombinaci jádra a OZE pak vnímal jako jedinou racionální možnost právě v tomto boji, ovšem připouštěl, že tato kombinace není přípustná pro všechny stejně. Pro jádro pak byl použit následující argument: *„Odmítání jádra staví jeho kritiky do škodlivé závislosti na režimech, které nejenže patří k největším znečišťovatelům planety, ale také mají na sociální otázky názory, které jsou přesným opakem názorů zelených.“*¹² (Moisi, 2021). Projevila se zde ale i potřeba využívat mimo OZE i jádro pro výrobu vodíku, a to v kontextu dekarbonizace (Thierry-Aymé, 2021).

Pokud byly v člancích upřednostňovány OZE před jádrem, argumenty byly postaveny například na ekonomické stránce, kdy se jádru vyčítala nákladnost pro výstavbu a údržbu jaderných reaktorů především v dnešní době, kdy se dá energie produkovat jinými zdroji, například OZE. Porovnávána byla cena za výroby elektřiny z jádra a OZE v megawatt hodinách. *„Ať už jde o ekologickou nebo ekonomickou stránku, obnovitelné zdroje se pro výrobu energie rozhodně zdají jako šťastnější příslib než jádro.“*¹³ (Tchernia, 2021) Diskuze

¹⁰ Pozn. překlad vlastní.

¹¹ Pozn. překlad vlastní.

¹² Pozn. překlad vlastní.

¹³ Pozn. překlad vlastní.

v tomto světle pokračovala i po ruské invazi na Ukrajinu, kdy byly zmíněné argumenty ještě rozváděny a naopak posílena nutnost rozvoje OZE (Noé, 2022). Investice a výstavba nových OZE byla v těchto člancích viděna jako dlouhodobé řešení, kterému by se měla dát přednost před jaderným, které by mohlo být vnímáno dočasně jako pohodlnější (Albizzati, 2021). Dále se zmiňovaly jiné alternativy k jádru v rámci OZE, a to například metanizace, která by ještě více podpořila francouzskou energetickou nezávislost (Verge, 2021).

Jeden z článků pak podporoval čistě jádro jako takové. Argumentace byla postavená především na dlouhé existenci jádra ve Francii, na kterém by se mělo i dále pracovat vzhledem k jeho rozvinutosti a jedinečnosti (Lorenzi, 2022).

Celkově články reflektovaly události a stav ve Francii. Propisoval se zde hodně vliv odstavených jaderných elektráren, elektrifikace a dalších zdrojů OZE, ve kterých je Francie i napřed než jiné země. Faktor závislosti na jiných zemích a ruská invaze se projevil taktéž, minimálně v nutnosti diverzifikace a soběstačnosti. Rámce se nijak nelišily před, během ani po francouzském předsednictví. Dokonce o něm nebyla zmínka ani v jednom z článků. Více článků bylo vydáno až v druhé polovině roku 2022. V prvním půlroce byly rámce zastoupeny stejně, jediný rámeček podporující oba zdroje energie zastoupen nebyl.

5.2 Rámce článků Le Monde

Francouzský deník Le Monde v letech 2021 a 2022 zveřejnil celkem 47 článků relevantních pro tento výzkum, z toho 10 článků v roce 2021 a 37 článků v roce 2022. Většinou šlo o informativní články (27) nebo názorové články (15), nejméně o rozhovory (5). Při rozřazování do rámců vzešlo, že největší zastoupení měly články neutrální k oběma zdrojům energie a články podporující oba zdroje energie. Tabulka níže uvádí rozdělení přehledně.

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	5	13	18
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	2	11	13
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	1	2	3
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	2	11	13

Články podporující oba zdroje se v roce 2022 počtem více jak zdvojnásobily. Hovořily o tom, že oba tyto zdroje energie jsou nízkouhlíkové a dá se pomocí nich dekarbonizovat i elektřina, která bude čím dál více využívána (Daziano, Benayoun, 2021). U jádra bude nutné zvyknout si na nové ceny, které budou vyšší, na druhou stranu půjde o stálý zdroj, na rozdíl od OZE, kde se míra energie řídí meteorologickými podmínkami. Ideální mix tak kombinuje jádro a OZE. Při snižování emisí je potřeba myslet na další oblasti mimo energetiku (Perrier, Quirion, Shirizadeh, 2021). Ve francouzském kontextu se zmiňuje i dekarbonizace vodíku a vodíkové technologie. Právě OZE můžou sloužit jako bezemisní energie pro výrobu, jádro ovšem zajišťuje stabilitu. Oba dva zdroje jsou tak vnímány jako možné pro výrobu vodíku (Béziat, 2021).

Větší podpora OZE oproti jádru se projevila s nástupem roku 2022, kdy se počet článků několikrát znásobil. Už v roce 2021 byla ale u jádra kritizována nákladovost pro spuštění nových reaktorů a jejich údržba. Tyto peníze by se mohly využít právě pro OZE, které jsou taky nákladné. OZE by měly postupně zcela nahradit jadernou energii, příznivě by energetickou situaci měla ovlivnit i snížení spotřeby (Garric, Mestre, Mouterde, 2021). Kromě nákladovosti a ceny energie vygenerované jádrem bylo kritizováno i bezpečností

hledisko, jaderný odpad (Escande, Fressoz, 2021). Investování do OZE bylo v článkách mimo jiné popisováno jako: „(...) projekt zodpovědný, progresivní, pragmatický a prospěšný. Voda, vítr, slunce a teplo jsou čisté a bezpečné energie.“¹⁴ (Jadot, 2022). Efekt energetické bezpečnosti v návaznosti na invazi na Ukrajinu se projevil i v argumentaci článků podporující OZE. Energetická účinnost, snížení spotřeby energie a OZE jsou nástroji, jak ztlumit důsledky této krize (Andrieux, Créach, de l’Elpine, 2022).

Pouze tři články preferovaly s převahou jádro jako vhodný zdroj. Vyzdvihovaly právě rozvinutost francouzské jaderné energetiky. „*Naše elektrina je skoro úplně dekarbonizovaná, což Francii řadí k nejzelenějším státům s ohledem na emise skleníkových plynů, a to díky jaderné energii, která je nízkouhlíková par excellence, a vodním elektrárnám. Současná nákladná politika nahrazující jádro za OZE povede pouze k navýšení těchto emisí.*“¹⁵ (Candel, 2021). Důraz se kladl právě na nepřetržitou výrobu energie, která je klíčová v porovnání s OZE, protože pokud nejsou vhodné podmínky, je potřeba využít záložní zdroj, který není čistý, například plyn (Mouterde, Mandard, 2022).

Neutrální články neupřednostňovaly ani jeden ze zdrojů. Jejich počet se v roce 2022 také výrazně znásobil. Často šlo o články předvolební vzhledem k francouzským prezidentským volbám. V článkách se tak prezentovaly preference a vize kandidátů v oblasti energetiky. Kandidáti pravicových stran tak podporovali spíše jadernou energetiku, naopak levicoví kandidáti zase jádro nepodporovali a vítali řešení v podobě OZE (Mouterde, Pécout, 2022). V souvislosti s tím se jako podtéma kandidátů pro OZE staly především větrné elektrárny, které se nejenom ve volebním období staly velkým tématem. „*Jsou lidé, kteří si přejí, aby zmizely z krajiny, a ti, pro které jsou základem budoucího energetického systému Francie. (...) V návaznosti na to existuje jasný rozpor mezi zastánci obnovení jaderného programu a zastánci postupné likvidace atomu.*“¹⁶ (Mouterde, 2022a). Energetické zdroje byly vnímány ale i z ekonomické perspektivy, z pohledu nákladů na výrobu, skladování a dalších faktorů. Navíc energetická tranzice se povede pouze, pokud bude: „*(...) technologická, liberální a vedená vizionářskými politikami.*“¹⁷ (Gilles, 2022).

Celkově se i s ohledem na oba roky v článkách deníku Le Monde hodně projevil vliv ruské invaze, ale také vnitropolitické francouzské situace ohledně prezidentských voleb, nebo jednání vlády o OZE. Co je také zajímavé, zatímco OZE reprezentuje několik možných

¹⁴ Překlad vlastní

¹⁵ Překlad vlastní

¹⁶ Překlad vlastní

¹⁷ Překlad vlastní

způsobů získávání energie, nejčastěji skloňovaná byla větrná energie, která budí velké diskuze ve francouzském prostředí. Větrné elektrárny jako by ve francouzském kontextu stály na stejné úrovni jako všechny OZE. Pokud něco budilo rozpor, byly to právě větrné elektrárny. Otázka, zda OZE, nebo jádro, tak často byla zjednodušena na větrné elektrárny, nebo jádro. Za zmínku stojí i několikrát objevující se názor na zbytečně vyhrocenou debatu o tom, zda OZE nebo jádro je pro Francii správná cesta: „*Výsledkem je sterilní konfrontace jaderné a obnovitelné energie. Přitom naším jediným zájmem by mělo být snížení podílu fosilních paliv. Ten hlavní problém je dekarbonizace energetiky obecně.*“¹⁸ (Boissezon, Miloche, 2021). Společně s OZE a jádrem se do kontextu dávala i energetická účinnost nebo úspora energií obecně. Francouzské předsednictví bylo zmíněno pouze jednou v jednom článku pouze jako fakt, národní pozice se v tisku nijak neutlumila, ani nezměnila. Větší počet článků vyšel až v druhé polovině roku 2022, články v první polovině roku 2022 během předsednictví ale poměrným zastoupením kopírovaly celý rok 2022, takže zde nebyl zaznamenán rozdíl.

5.3 Rámce článků Ouest-France

Během roku 2021 a 2022 po rozřídění článků dle relevantnosti vyšlo v rámci Ouest-France celkem 16 článků, přičemž oba roky ve stejném počtu. Ve značné převaze šlo o informativní články (14).

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	1	5	6
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	3	2	5
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	0	0	0
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	4	1	5

Z tabulky je čitelné, že ani jeden z analyzovaných článků neprosazoval samostatně jádro jako hlavní zdroj. Články prosazující OZE byly stejně početně zastoupeny jako články

¹⁸ Pozn. překlad vlastní.

neutrálního postoje i se stejným trendem snížení počtu článků v roce 2022 oproti roku 2021. Naopak výrazně přibýlo článků, které viděly OZE a jádro stejně důležité, zároveň tyto články tvořily největší část všech analyzovaných článků.

Články, které kladly důraz na OZE, stavěly svoji pozici na francouzském cíli 100 % obnovitelné energie do roku 2050. Postavení nového jaderného reaktoru je otázkou na několik let, během kterých by již OZE mohly zelenou elektřinu vyrábět. Navíc jádro nese rizika v oblasti vypouštění chemických a radioaktivních látek, odpadu, kterého se zbavuje velmi dlouho a ještě možnosti jaderné havárie (Ouest-France, 2021a). V člancích byla poměrně často zmiňována i soběstačnost jednotlivých francouzských měst a regionů, které se kloní spíše k OZE a postupně nahrazují svůj energetický zdroj z jádra (Lambert, 2021), nebo přímo odmítají výstavbu jaderných elektráren v blízkosti (Ouest-France, 2021b). Zmínila se i konkurenceschopnost OZE, konkrétně solárních a pevninských větrných elektráren, v porovnání s plynem, jádrem nebo uhlím (Ouest-France, 2022a).

Neutrální články prezentovaly opět pro i proti obou zdrojů, často zde byla akcentována otázka škodlivosti OZE například pro rybolov, zemědělství nebo třeba vizuální stránku krajiny (Pain, Holley a kol., 2021). Na druhou stranu bylo OZE vnímáno jako přirozená náhrada jaderné technologie, která bude stárnout (Ouest-France, 2021c).

Rámec podporující OZE i jádro společně zase vnímal obě energie za dekarbonizované (Boufigi, 2022). Důraz byl kladen na diverzifikaci obecně, ale i OZE technologií, zmiňována byla například agrovoltaika (Delatronchette, 2022). Tento rámec byl v člancích podporován i prezidentskými prioritami: „Zahrnuje to rozsáhlý plán renovací zateplení domů, dotace na nákup elektromobilů, zrychlení rozvoje obnovitelných zdrojů energie i jaderné energie a plán na snížení spotřeby energie.“¹⁹ (Robin, 2022).

V analyzovaných člancích regionálního deníku Ouest-France se vlastně vůbec neprojevil vliv dění na Ukrajině, téma předsednictví nebo změna národní pozice se v člancích také neobjevila. Během předsednického půlroku vyšlo méně článků než po zbytek roku 2022. Všechny tyto články z první poloviny roku měly rámec neutrální nebo podporující oba typy energií. Obecně se v člancích několikrát se objevil cíl Francie 100 % OZE v roce 2050, dále se ale články netýkaly tolik národních a evropských stanovisek, případně jen přinesly pohled některých studií na téma energetiky. Naopak deník přinesl regionální pohled z jednotlivých částí Francie, praktických dopadů a reálné situace například s instalací OZE, kdy je OZE poměrně podporováno, ale obavy panují v zemědělství,

¹⁹ Překlad vlastní

rybolovu, ale i turismu (vizuální narušení).

5.4 Rámcování francouzských deníků

Za zkoumané roky 2021 a 2022 byly analyzovány články ze tří francouzských deníků. Šlo celkem o 82 článků, 25 z roku 2021 a 57 z roku 2022. Tabulka níže uvádí přesně zastoupení.

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	9	25	34
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	8	14	22
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	1	3	4
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	7	15	22

Největší zastoupení a i největší nárůst mezi lety získal rámec podporující oba zdroje dohromady. Tento přístup je vnímán jako diverzifikované řešení, které pracuje s dekarbonizovanými zdroji energie. Argumenty jsou mimo jiné postaveny na tom, že to hlavní je zbavit se fosilních paliv, což ani jádro, ani OZE nejsou. Energetický stav bez zakomponování jádra situaci značně komplikuje a prodlužuje závislost na cizích režimech. Jde tu i o geopolitický faktor.

OZE nad jádrem zase vládnou argumenty postavenými na vysoké ceně nejen za postavení nových reaktorů, ale i za údržbu stávajících, což se propisuje do konečné ceny spotřebitele. Soustředění se na OZE představuje dle článků dlouhodobé funkční řešení, které je progresivní. Navíc funguje jako hlavní způsob, jak zmenšit dopady energetické krize v roce 2022. Francie zde ukazuje i svůj přístup k OZE na regionální úrovni, tedy vlastní příklad koordinace a využívání daného typu OZE na daném místě. U OZE je navíc zdůrazňován přírodní původ na rozdíl od jaderné energie, kde vzniká chemický odpad a navíc nelze vyloučit jadernou havárii.

Jaderně zaměřené články zase nedají dopustit na historický kontext a rámec francouzské jaderné energie, se kterou má země dlouholetou zkušenost. Na takovém zdroji by tedy Francie měla naopak dále pracovat a nevzdávat se ho. Navíc je jádro viděno jako ten hlavní faktor, proč se Francie řadí k těm zelenějším zemím. Jádro je stabilní a spolehlivý zdroj.

Neutrálně články pak prakticky shrnují všechna pro a proti. Oba zdroje energie jsou velmi nákladné pro investice a budoucí rozvoj, ekonomická perspektiva rámcově mnoho

článků tímto směrem. Zároveň se podotýkal faktor regionální úrovně a výběru opravdu vhodných míst pro instalaci OZE vzhledem k možnému narušení například krajiny, zemědělského odvětví nebo rybolovu. Jádru zase hrozí odstávky, které jsou častým předmětem debat ve Francii, které narušují dočasně stabilitu. V člancích proběhla ale i politická diskuze pravice a levice, která je protichůdná. Právce podporující jádro na jedné straně a levice hájící OZE na straně druhé.

Ve francouzských denících se velmi zřídka objevila zmínka o francouzském předsednictví, utlumení názorů se ve zkoumaném období také neprojevalo. Celkově se ale ve francouzských rámcích zdůrazňovala elektrifikace, tedy masivnější využívání elektřiny jako zdroje, ale také například výroba vodíku. Velkým tématem, které nahrává právě podpoře OZE, je odstavování jaderných bloků kvůli údržbě, což se často projevovalo jako hlavní argument, proč jádro doplnit nebo nahradit OZE. Dále se debata a argumentace v diskuzi jádro proti OZE sklouzávala spíše do jádra proti větrným elektrárnám, které byly v člancích jako velmi horké téma pro společnost. Souvisí to s regionální úrovní, kde je vidět velká angažovanost nebo alespoň zájem regionů o vlastním rozhodování, jaké OZE zvolit. Nepochybně, už jen více jak dvojnásobným počtem článků v roce 2022, se prokazoval vliv ruské invaze na Ukrajinu a nová energetická situace, se kterou se i Francie musela vyrovnat a přehodnotit svůj energetický mix, ve kterém posílily všechny nefosilní zdroje energie. Pro podporu nefosilních zdrojů se tak používalo zdůvodnění energetické bezpečnosti a soběstačnosti, nového faktoru.

6 České deníky

Jak již bylo blíže uvedeno, v rámci českého mediálního prostředí byly vybrány a analyzovány články z let 2021 a 2022 u tří vybraných deníků, a to Hospodářské noviny, Právo a Pražský deník. Celkově šlo 76 článků, 35 z roku 2021 a 41 z roku 2022. V následujících kapitolách jsou představeny rámce jednotlivých deníků včetně přiblížení toho, jak se o OZE a jaderné energii psalo, jaké argumenty se s oběma zdroji spojovaly a jaká byla dynamika obsahu článků během zvoleného období. V poslední kapitole je pak shrnuto, jak se rámcování jednotlivých českých deníků prolínalo a zda se lišily používané argumenty nebo typy článků, které v daném období vyšly.

6.1 Rámce článků Hospodářských novin

V roce 2021 a 2022 vyšlo dle zvolených parametrů filtrování článků a jejich rozřídění celkem 32 článků, z toho 13 v roce 2021 a 18 v roce 2022. Nejvíce šlo o rozhovory (12), dále pak shodně o čistě informativní články (9) nebo názorové články (10). Rámcování odrazilo přístup a vymezení se k oběma zdrojům energie, tedy jejich současnou podporu, preferenci pouze jednoho z nich, nebo neutrální postoj. Početní zastoupení bylo následující:

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	6	10	16
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	1	3	4
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	2	2	4
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	4	3	7

Z uvedené tabulky je vidět, že nejvyšší početní zastoupení měly články, které vnímaly OZE a jadernou energii jako zdroje energie, které nutně musí fungovat spolu. V roce 2021 se v člancích naléhalo na to, aby Česko prosadilo jádro jako zdroj bezemisní energie (vzhledem k ještě neschválené taxonomii), protože jádro společně s obnovitelnými zdroji jsou viděny jako způsob, jak dosáhnout uhlíkové neutrality. Navíc se ve spojitosti

obou zdrojů energie zdůrazňovalo jejich vzájemné doplňování: „(...) je ale jaderná energie zárukou stabilních dodávek elektřiny nezávisících na tom, zda zrovna svítí slunce nebo fouká vítr.“ (Votruba, 2021a). Pozitivní důsledek kombinace těchto zdrojů energie je viděn i z toho důvodu, že by Česko ztratilo tzv. konkurenční výhodu v podobě jádra: „Kdybychom neměli ani to, už nemáme v energetice výhodu žádnou. Nemáme totiž velké planiny, nemáme moře (pro výrobu elektřiny z větru – pozn. red.), nemáme velký osvit slunce.“ (Lukáč, Charvát, 2021). V některých se tvrdí, že klimatických cílů by ani bez těchto dvou zdrojů nebylo možné dosáhnout (Beneš, 2022). V průběhu roku 2022 se oba zdroje společně spojují i s argumentem energetické bezpečnosti (Čermák ; Petříček, 2022).

Články neutrálního rámce pak často zdůrazňovaly rovnocenně pro a proti obou zdrojů energie (Dlouhý, Sequens, 2021), případně se zaměřovaly na jeden zdroj, ale šlo pouze o konstatování nebo popis technologie.

Články upřednostňující jádro před OZE například poukazovaly na zastoupení jádra v energetickém mixu EU, který je konstantní v porovnání s OZE, které rostou pomaleji. Zmínka byla i o možných politických důsledcích v případě, kdyby jádro nebylo uznané jako zelené (Ehl, 2021). Jádro bylo dokonce v tomto rámci označeno jako zelený zdroj a srovnáváno se situací v minulosti při spalování hnědého uhlí, které mělo výraznější dopad na člověka než jádro dnes (Brzybohatá, 2021). V tomto rámci se tak články snaží vyvracet mýty a nejčastější obavy spojované s jádrem.

Argumenty v rámci zdůrazňujícím OZE nad jádrem byly postaveny především na tom, že OZE mají daleko větší potenciál, než se uvádí, a také to, že výstavba jaderných bloků trvá dlouho a nejde o tak čistý zdroj energie (Moldan, 2021). OZE jsou navíc v daném rámci viděny i jako jediná vhodná alternativa za ruský plyn (Houska, 2022). Zdůrazňovány jsou v tomto rámci i nutné investice pro OZE: „(...) je tak ve světle pokračující energetické krize nutné hledat odvážná a nová řešení, která musí být podpořena nasměrováním investic do energetických úspor a výstavby obnovitelných zdrojů.“ (Batík, 2022).

Pokud se na rámce podíváme celkově, v roce 2022 se propal faktor energetické bezpečnosti a důležitosti energetické nezávislosti. Ten mohl způsobit právě i názorový posun ve prospěch obou zdrojů energie. Zaměření článků ovlivňovaly samozřejmě i události a politická situace. V případě jádra to byla otázka taxonomie. V případě Hospodářských novin bylo nejvíce článků formou rozhovoru, ať už s politiky, vědci nebo zástupci energetických společností.

Pokud jde o rozdílnost rámců před českým předsednictvím a při něm, nebyl nalezen

rozdíl. Pokud jde o typy rámců, které se objevily, šlo o rámec využívání OZE a jaderné energie i rámec důrazu na OZE. Ty měly zastoupení i během předsednického půlroku. Z pohledu typů článků ovšem nevznikl žádný rozhovor s politiky, kteří se předsednictví daný půlrok věnují.

6.2 Rámce článků Práva

Deník Právo za roky 2021 a 2022 publikoval dle zvolených parametrů celkem 17 článků. Méně článků vyšlo v roce 2021 (7), v roce 2022 to bylo o něco více (10). Největší část tvořily články informativní (10), dále pak rozhovory (6). Nejméně bylo názorových článků (1). Rámce článků odpovídaly rámcům již zmíněným v předchozím deníku, lišilo se početní zastoupení:

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	3	5	8
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	0	0	0
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	1	4	5
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	3	1	4

Data z tabulky ukazují, že nejvíce zastoupený byl rámec využívání OZE i jaderné energie společně (8 článků). V daných letech nebyl nalezen žádný článek, který by podporoval OZE a zdůrazňoval jejich přednosti před jadernou energií. V roce 2021 se články hodně orientovaly na otázku taxonomie a zdůrazňovaly důležitost jádra, ale i plynu, aby Česko mohlo pokročit v energetické tranzici: „*Nelze neakceptovat podporu zdrojů, které budou směřovat k nízkoemisní energetice. Pro nás je to vedle obnovitelných zdrojů jasně jádro a přechodově plyn.*“ (Procházka, 2021a). Jádro a OZE v kontextu Česka byly v článcích vnímány jako bezemisní zdroje (Tuček, 2021a). Článek s rámcem důrazu na jádro pak proklamoval jádro jako nezbytnou součást českého energetického mixu, bez které se neobejdeme. Musí tak být označeno za čistý zdroj (Martinek, 2021).

V roce 2022 se pak v článcích projevila změna situace po ruské invazi na Ukrajinu.

Ještě silněji se v článcích ukazovala provázanost OZE a jádra jako budoucí kombinace energetických zdrojů vzhledem k omezeným dodávkám plynu. „*Je to velké vítězství jádra a obnovitelných zdrojů.*“ (Procházka, 2022a), například takové komentáře se objevovaly v tisku. Články hovořily i o situaci veřejného mínění, které pozitivně vnímalo právě OZE a jádro, jejichž podpora vzrostla s porovnáním předchozího roku (Právo, 2022a). Na konci roku 2022 se pak objevil ještě jeden článek, který shrnoval výsledky dalšího průzkumu veřejného mínění a poukazoval na to, že stále více obyvatel Česka vnímá budoucnost právě v kombinaci obou zdrojů (Právo, 2022b).

Články rámcující jádro s větším důrazem než OZE pak pozitivně hodnotily schválení nové podoby taxonomie a zdůrazňovaly, jak je jádro důležité vzhledem k podmínkám, které OZE mají v českém prostředí: „*Fiala připomněl, že Česko nemá tak dobré přírodní podmínky pro obnovitelné zdroje, například sluneční či větrnou energii, jako jiné země, a proto se spoléhá na jádro a plyn jako na přechodný zdroj.*“ (Volf, 2022). Zmiňována je i Francie jako spojenec právě v jaderných otázkách. Uznání jádra dostalo i označení: „*(...) vítězství rozumu,*“ (Kulidakis, Novinky.cz, 2022). Znovu se zde objevuje argument nezávislosti na Rusku: „*Potřeba surovinové nezávislosti na Rusku dává nový směr i zelené energetice, země jako Česko se bez jádra zatím neobejdou.*“ (Koukal, 2022). Stejně tak bylo v textech jádro spojováno jako způsob ochrany klimatu (ČTK, 2022b).

Rámcově neutrální články tyto dva zdroje energie zmiňovaly okrajově, případně se zaměřovaly na energetiku obecně a vyloženě je nehodnotily. V roce 2021 byly tyto dva zdroje energie ještě do určité míry upozaděny dalšími zdroji, například plynem, se kterým se stále počítalo (Procházka, 2021a).

Při shrnutí článků z roku 2021 a 2022 zde opět vidíme posun v argumentaci a podpoře jádra s OZE. Faktor energetické bezpečnosti a nezávislosti na Rusku ovlivňoval náhled na podporu jednotlivých zdrojů. Zatímco v roce 2021 byl k jádru a OZE ještě připojován plyn, v roce 2022 už o něm není psáno. Zajímavé je, že zkoumané články neobsahovaly žádný čistě zaměřený na OZE ani v jednom z roků. Největší zastoupení měly články informativní. Pokud jde o články, které vyšly během českého předsednictví, šlo o 3 články s rámcem zaměřeným na jádro, šlo o dva informativní a jeden názorový článek. Neobjevily se zde žádné rozhovory s osobnostmi zapojenými do předsednictví.

6.3 Rámce článků Pražského deníku

Analyzované články Pražského deníku zahrnovaly jak tištěné, tak online publikované články s danými parametry. Celkem šlo o 28 článků za oba roky, v roce 2021 o 15 článků a v roce 2022 bylo napsáno 13 článků. Největší část tvořily články čistě informativní (15), dále pak rozhovory (9) a pouze 4 názorové články. Rozdělení článků do rámců vypadalo následovně:

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	6	6	12
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	2	1	3
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	1	3	4
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	6	3	9

Nejvíce se objevoval rámec podporující oba zdroje energie současně ve stejném poměru za oba roky. Druhý nejvíce zastoupený rámec byl pak neutrální, který byl o polovinu silnější v roce 2021 než v roce 2022. Skoro stejně zastoupené byly rámce podporující jen jeden ze zdrojů s tím, že jádro bylo více podporováno v roce 2022, OZE naopak v roce 2021. Neutrální články opět různě prezentovaly argumenty pro a proti, upozorňovaly na nedostatky obou zdrojů, oproti roku 2021 v roce 2022 o polovinu ubyly.

Rámec OZE i jádra v roce 2021 podporoval například výrobu elektřiny z nových zdrojů: „Pro dosažení čisté nulové bilance bude zapotřebí, aby ČR při výrobě tepla a elektřiny dokončila přechod od uhlí k obnovitelným zdrojům, jaderné energii a zařízením využívajícím zemní plyn vybaveným CCS.“ (Černý, 2021). Zároveň se v článcích stále projevoval vliv plynu a jeho zakomponování do nového energetického mixu (Dlouhý, 2021a). Také argument nespolehlivosti OZE, proto je nutné mít další zdroj, jako je jádro (Kučerová, 2021a). Poukázáno bylo v tomto ohledu i na spojení s Francií ohledně prosazení jádra jako udržitelný zdroj v rámci taxonomie, která v roce 2021 ještě nebyla schválena (Palata, 2021a). Jádro a OZE byly také označovány jako rozumné řešení (Perknerová, 2021a). V roce 2022 pak články podporující čistě OZE a jádro jako společné

řešení ještě posílily, o plynu se již zmínky neobjevovaly. Veřejné mínění také posílilo podporu této kombinace (ČTK, 2022c).

Články rámce OZE zdůrazňovaly především to, že jádro není čistý zdroj a zanechává za sebou výrazné stopy, ostatně jako fosilní zdroje: „*Uhlí musíme kopat, a devastujeme tak rozsáhlá území krajiny. A revitalizace není tak účinná, jak by se zdálo, navezená hlína se totiž ornicí vhodnou pro pěstování čehokoliv nestane za pár let. Uran musíme dolovat, kupovat a složitě upravovat, následně uskladňovat a vyhořelá jádra likvidují životní podmínky na desítky tisíc let.*“ (Kučerová, 2021b). Důraz byl kladen i na to, jak dlouho trvá jadernou elektrárnu vybudovat a kolik financí je na ni potřeba vynaložit (Kučerová, 2021c).

Rámec důrazu na jadernou energii se objevoval více v roce 2022 a to například hned po informaci o nové taxonomii. V lednu 2022 se objevovaly názory, které jasně zdůrazňovaly, jak jsou jádro a plyn důležité zdroje pro Česko: „*Protože jádro je pro nás jednou z cest, jak mít energetiku dlouhodobě udržitelnou i v příštích desetiletích. A zemní plyn je pro nás cestou, jak se v reálné době zbavit uhlí pro výrobu elektřiny a tepla.*“ (Palata, 2022a). Jádro bylo spojováno se superlativy: „*V našich klimatických podmínkách je nejstabilnější, nejčistší a dlouhodobě nejlevnější jádro.*“ (Perknerová, 2022a).

Stejně jako v předchozích denících se zde propsala situace roku 2021 a 2022, která změnila názory na podporu zdrojů. Nejvíce článků bylo čistě informativních. Během českého předsednictví vznikly pouze 3 články, jeden rámcující jádro důrazněji a zbývající neutrální.

6.4 Rámcování českých deníků

Vybrané české deníky, které nabídly 76 článků k analýze (35 v roce 2021 a 40 v roce 2022), se zařadily celkem do 4 hlavních rámců, pokud jde o přístup k OZE a jádru.

Rámec	Počet článků 2021	Počet článků 2022	Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	15	21	36
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	3	4	7
důrazu na jadernou energii v porovnání s OZE	4	9	13
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	13	7	20

Největší zastoupení měly články rámcující OZE a jadernou energii jako zdroje, které pro ČR musí fungovat společně, aby země dosáhla svých klimatických cílů. Jejich

provázanost byla podpořena argumenty, které popisovaly OZE jako nestabilní zdroje, které nutné potřebují doplnit stabilním zdrojem, jádrem. To bylo také označeno jako velký a významný zdroj v kontextu Česka, který se s OZE musí doplňovat, protože jinak nebude mít země žádnou energetickou výhodu. OZE a jádro byly označovány jako bezemisní a čisté zdroje, bez kterých nedosáhneme emisní a klimatické cíle. Co jistě stojí za zmínění, je porovnání tohoto rámce v období do ruské invaze na Ukrajinu, kdy se často v rámci OZE a jádra objevoval i plyn jako rovnocenný energetický zdroj. Jako společně fungující tak byla označena trojice zdrojů. Vlivem invaze se ovšem trojice redukovala na dvojici, protože od roku 2022 omezené dodávky plynu ještě více přinutily zemi k orientaci pouze na OZE a jádro. Získalo si i větší podporu veřejnosti, která si začala uvědomovat situaci, kdy jsou dodávky plynu přerušeny. Souvisí s tím i modifikace rámce v roce 2022, pokud jde o argumenty spojované s OZE a jadernou energií. Jde o zdroje, které nabízí nezávislost a soběstačnost na dalších zemích. To souvisí obecně s energetickou bezpečností, která se dostala do popředí v argumentaci této energetické kombinace.

Druhé největší zastoupení měly rámce neutrálního postoje, které nabízely argumenty pro oba zdroje, ale žádný vyloženě neupřednostňovaly. Oproti roku 2021 jich v roce 2022 skoro o polovinu ubylo. Nejčastěji šlo o články, které se zaměřovaly na energetické zdroje jako takové, ale nehodnotily jejich využití. V roce 2021 se v tomto rámci opět objevuje plyn, v roce 2022 se již nevyskytuje.

Třetí největší zastoupení získal rámec důrazu jaderné energie v porovnání s OZE. V roce 2022 se dokonce zdvojnásobil. V roce 2021 šlo mnohokrát o debatu zařazení jádra s plynem do taxonomie, což bylo i hlavní téma článků v daném roce obecně. Jádro bylo v článcích spojováno hlavně se stabilitou a zeleným řešením. Jeho neškodnost se porovnávala i se získáváním uhlí v minulosti, které bylo nesrovnatelně ničivější pro životní prostředí. Vzhledem k obavám spojovaným s provozem jaderné elektrárny a ukládáním jaderného odpadu se pak obsah zaměřoval i na vyvracení mýtů. O rok později šlo naopak o zdůrazňování stability zdroje, který nám může poskytnout dostatek energie a hlavně nezávislost. Jádro bylo vnímáno jako prostředek pro dosažení udržitelné energetiky i v budoucnu.

Nejmenší rámcové zastoupení měly články upřednostňující OZE před jádrem. Vyzdvihován byl potenciál, který dosud nebyl dostatečně využit. OZE se často porovnávaly právě s jádrem. To bylo kritizováno za velmi dlouhou dobu, po kterou se jaderná elektrárna staví, ale i za finanční náročnost a nakonec i produkovanou ne zcela čistou energii. OZE tak

v těchto člancích byly označovány jako lepší alternativa, roce 2022 pak i jako jediná vhodná alternativa za plyn.

Vliv předsednictví se do tisku nepropsal. Předsednictví bylo v některých člancích lehce zmíněno, především provázanost s Francií, která má mnoho společného ohledně jádra, ale také předsedala půl roku před námi. Názorově se OZE s jádrem v tisku nijak nelišily. Daleko větší vliv měly politické události a změny legislativy, na které musela země reagovat. Ty pak měnily jak argumenty pro jednotlivé rámce, tak početní zastoupení článků s daným rámcem.

V českém mediálním prostředí je tak vidět, že rámec využívání OZE a jaderné energie je převažující. Jeho pozice se ještě umocnila s rokem 2022, kdy jediné tyto dva zdroje z původní trojice zůstaly. V případě zastoupení rámců energií samostatně má jaderná energie stále silnější podporu než OZE.

7 Porovnání rámců

V této kapitole jsou jednotlivé rámce srovnány napříč Francií (jako FR v tabulce) a Českem (jako ČR v tabulce). Díky tomuto srovnání je možné pozorovat rozdílnosti a podobnosti v rámci těchto dvou zemí, kdy se oba zdroje energie ukazují v jiném kontextu a pohledu. Zároveň je možné porovnat, jaký rámec v jaké zemi převažuje a jaký obraz mají zdroje samotné.

Rámec	FR 2021	ČR 2021	FR 2022	ČR 2022	FR Celkem	ČR Celkem
využívání OZE i jaderné energie společně	9	15	25	21	34	36
důrazu na OZE v porovnání s jadernou energií	8	3	14	4	22	7
důrazu na jadernou energií v porovnání s OZE	1	4	3	9	4	13
neutrálního postoje k oběma zdrojům energie	7	13	15	7	22	20

Obě zkoumané země měly největší zastoupení článků s rámcem podporující OZE i jádro společně, a to dohromady i v jednotlivých letech samostatně. Druhé nejpočetnější jsou v případě obou zemí články s neutrálním rámcem k těmto zdrojům energie s tím rozdílem, že Francie má stejný počet i pro články s důrazem na OZE. Třetí nejpočetnější jsou pak shodně články zaměřené na jádro. Nejméně článků mělo Česko s rámcem zdůrazňujícím OZE. Převahu mají tedy články velmi podobnou v obou zemích s jediným větším rozdílem, a to daleko vyšším zastoupením článků s rámcem OZE ve Francii, který je možné připsat větší zkušeností Francie s OZE a větší otevřenosti vůči tomuto zdroji oproti Česku. V případě obou zemí došlo k nárůstu počtu článků v roce 2022 oproti 2021 u všech rámců s výjimkou Česka, kde se snížil počet článků neutrálních a naopak se zvýšil počet článků s rámcem jádra. Tento nárůst lze vysvětlit zvýšeným zájmem o energetická témata a diverzifikaci energie potom, co se změnila geopolitická situace a i energetické mixy mnoha evropských zemí.

Pokud jde o předsednické půlroky obou zkoumaných zemí, neprojevil se žádný rozdíl v zaměření článků. Stejně tak se samotné předsednictví ve zkoumaných člancích zmiňovalo

opravdu minimálně jak v případě Francie, tak Česka. Velký vliv měly události, které se staly ve zkoumaném období: nová unijní legislativa, geopolitická situace, národní politické diskuze. Projevily se zvýšeným počtem článků v roce 2022 v porovnání s rokem 2021, ale i v jednotlivých rámcích. U obou zdrojů energie se objevovaly dodatečné argumenty, které posilovaly daný postoj rámce, například energetická soběstačnost a nezávislost, nahrazení plynu, cenová hladina.

7.1 Rámec obnovitelných zdrojů energie a jaderné energie společně

Francouzský i český tisk byl tímto rámcem nejpočetněji zastoupen. V obou zemích byla tato energetická kombinace vnímána jako diverzifikovaná, dekarbonizovaná, čistá a stabilní díky kombinaci nestabilních OZE a stabilního jádra. Využití této cesty bylo v obou zemích vnímáno jako nástroj soběstačnosti a vymanění se ze závislosti na cizích režimech. Opět se v článcích z roku 2022 propisoval faktor energetické bezpečnosti a geopolitické otázky. Zdůrazňována byla snaha o upuštění od fosilních zdrojů, k čemuž má přispět právě cesta jaderné energie a OZE. Drobný rozdíl v rámcování byl zaznamenán ve francouzském tisku, kdy se velmi často vyjmenovávaly další OZE, kromě tradičních solárních a větrných elektráren. Daleko větší důraz oproti českému tisku byl kladen na získávání energie z biomasy nebo vodíku. Druhým rozdílem bylo pak zahrnování ekonomické roviny, tedy cen energií v porovnání. Francouzské noviny řešily při rostoucích cenách energií obecně právě vzájemné doplňování OZE a jádra, které tvoří super kombinaci právě v cenové otázce.

7.2 Rámec neutrální k oběma zdrojům

Články v tomto rámci, jak již bylo zmíněno, oba zdroje energie především srovnávaly, ale nevyjadřovaly se o vhodné kombinaci nebo preferenci jednoho z nich. Rozebíráno bylo vhodné určení polohy pro instalaci OZE tak, aby to dávalo smysl, investiční faktory a ekonomická náročnost obou zdrojů. Zde se poměrně projevilo zaměření každé ze zemí a míra palčivosti problému. Zatímco jako negativa pro jadernou energii byly ve francouzském kontextu zmiňovány především odstávky elektráren kvůli jejich údržbě, v případě Česka šlo o podmínky pro využití OZE nebo investice. Francouzské články se také v roce 2022 hodně soustředily na názory politiků vzhledem k volbám, zde se hodně propaly pozice pravice a levice, kdy každá ze stran prezentuje právě argumenty jen pro jeden ze zdrojů energie. Rámcování ve Francii se také hodně soustřeďovalo na využití OZE a důsledky pro

zemědělství nebo rybolov, kdy byla cítit obava Francouzů z negativních zásahů právě v těchto oblastech. Česko v článcích z roku 2021 zase v rámci stále pracovalo s plynem jako stejně hodnotným zdrojem jako OZE nebo jádro. Situace se změnila až v roce 2022.

7.3 Rámec důrazu na obnovitelné zdroje energie v porovnání s jadernou energií

Rámec OZE se v obou zemích projevil ve světle dlouhodobého a progresivního řešení s ještě nevyužitým potenciálem pro výrobu energie. Stejně se tu objevil cenový argument, který stavil OZE jako levnější a výhodnější řešení oproti jaderné energii, která je drahá, nejistá ohledně případných havárií a chemického odpadu. V roce 2022 se pak OZE rámcovalo například jako jediná alternativa za plyn nebo způsob, jak ztlumit dopady energetické krize mimo jiné způsobené ruskou invazí na Ukrajinu. V českém tisku byl znatelný mírnější přístup k OZE, zatímco ve francouzském tisku se hovořilo i o jednotlivých regionálních řešeních OZE, přínosech různých OZE. Rámec OZE byl také umístěný na přednějších pozicích v případě francouzského kontextu, v českém kontextu byl rámec OZE jako ten nejméně zastoupený. Česko se v OZE hodně limitovalo na solární energii a částečně větrnou. Francie naopak hodně mluvila o regionální rozdílnosti a nastavení vhodných kombinací, v debatě však převažovaly větrné elektrárny a vodní elektrárny.

7.4 Rámec důrazu na jadernou energii v porovnání s obnovitelnými zdroji energie

V tomto rámci byla v mnoha ohledech zcela jasná shoda v Česku i Francii. Jaderná energie byla vnímána jako stabilní a udržitelný zdroj, který ovšem je a bude drahý na výstavbu a údržbu. V článcích se často vyvracely mýty o jaderné energii, které kazí jádru pověst. V případě rámcování jádra v Česku se zdůrazňovala jeho neškodnost a porovnávala se například s těžbou a spalováním uhlí, především v minulosti. Dále se vyzdvihovala jeho důležitost pro splnění klimatických cílů. Ve Francii se taktéž objevila podpora jádra i z toho důvodu, že představuje ten hlavní důvod, proč Francie může být označena za zelenou zemi. Co se zde ale projevilo více, byla znatelná francouzská hrdost na jádro jako dlouholetý francouzský zdroj energie, se kterým má země bohaté zkušenosti a není tedy důvod, proč se ho najednou vzdát. Zajímavým postřehem bylo při porovnání početní zastoupení článků s tímto rámcem, kdy Česko těchto článků mělo více a zároveň bylo jádro na vyšší pozici než ve Francii. Dalo by se očekávat, že výsledek bude vyrovnanější.

8 Diskuze

Výsledky výzkumu potvrdily, že zastoupení rámců ve francouzském i českém tisku je velmi podobné s výjimkou rámce zdůrazňujícího využití jaderné energie v porovnání s OZE, u kterého byla větší podpora v českém tisku. Tato podobnost může být vysvětlena jak stejnou legislativní úrovní EU, tak podobností národního energetického mixu a postoje k jaderné energii. Co se ovšem lišilo, byly některé argumenty a detaily rámců v dané zemi, kdy se některé argumenty lišily, byl kladen důraz na jiné aspekty apod. Pokud bychom se zaměřili na celkovou prezentaci OZE a jádra ve francouzském i českém tisku mimo rámec společného využití, jejich obraz pro čtenáře by se lišil.

Zatímco v českých denících se především u OZE zdůrazňovalo, že nebude dobře fungovat v českých podmínkách, ve Francii byla diskuze vedena spíše směrem k nákladovosti. Tato nákladovost se navíc ve francouzském tisku objevovala jako pozitivum i negativum jak OZE, tak jádra. Záleželo vždy na prezentaci daných argumentů. OZE se ve Francii spíše rámcovaly jako nutný základní zdroj energetické soběstačnosti, zatímco v Česku naopak bylo poukazováno hodně na to, že OZE jsou limitované počásem a jsou tedy spíše doplňkové. Ve zkratce by se dalo říct, že pro českého čtenáře se OZE prezentovaly hlavně jako drahé a nestabilní zdroje energie, pro které země nemá vhodné podmínky. Slabší argumenty pro OZE v Česku se shodují se závěry autorů Kratochvíl a Mišík z roku 2020. Ve francouzském prostředí se naopak čtenář dozví, že OZE nepředstavuje až takovou investici, pomůže to k diverzifikaci, výzkum a rozvoj by se měl týkat i dalších možností pro využití OZE, jako jsou vodík a metan. Téma nákladovosti a investic se částečně shoduje se závěry autorů Rochyadi-Reetz a kol. z roku 2019 o vyzdvihování nákladovosti OZE v případě, kdy má země již jiný velký zdroj energie. V případě Česka i Francie stojí v jejich pozadí právě jádro, nákladovost OZE se ale rámcovala odlišně, kdy Francie nevnímala OZE jako tak závratnou investici.

Pokud jde o jádro, obraz pro českého čtenáře sázel především na spolehlivost a udržitelnost zdroje jako takového. Neobjevovalo se zde tolik kontroverzí s tímto zdrojem. V případě Francie se hodně propsala nejen národní zkušenost a hrdost na jádro jako hlavní zdroj elektřiny, ale i negativní zkušenost s odstavováním jaderných bloků z důvodů stáří nebo údržby. Akcentovala se zde hodně nestabilita produkce elektřiny právě v době odstávek a na tomto argumentu byl postaven mimo jiné názor, proč s jádrem nepočítat. Vzhledem k událostem v roce 2021 a 2022, kdy Francie opravdu několik bloků odstavila a mělo to

dopad na cenu elektřiny, se toto hodně projevilo ve zkoumaných textech, což není překvapující vzhledem k tomu, že se do tisku propisují v té době aktuální témata, ale je to poměrně překvapující s ohledem na míru reprezentace tohoto argumentu. Ve svém výzkumu autor Kristainsen v roce 2017 uvádí, že rámcování jádra v Evropě se různí dle historických zkušeností a například závislostí země na jádru. Výzkum pro účely této práce jeho závěr potvrzuje, v případě Francie a Česka je ale zkušenost spíše pozitivní a staví se k němu obě země stejně.

Ve francouzských denících se také daleko více řešila celková elektrifikace, která je z francouzského pohledu nutná pro snižování emisí. V českém tisku se o elektrifikaci tolik nehovořilo. Naopak se zde ale v rámci využití jádra i OZE společně projevila rozdílnost roku 2021 a 2022, kdy v roce 2021 byla pro Česko tato dvojkombinace doplněna plynem, třetím klíčovým zdrojem. To se v roce 2022 zcela jasně zredukovalo pouze na zkoumanou dvojkombinaci. Ve francouzském kontextu se plyn ani v kontextu taxonomie skoro nezmiňoval. Naopak se zde daleko více zmiňovaly další možné alternativy, jako například vodíkové technologie, metanizace nebo biomasa. Překvapivě ale ve francouzském tisku vzbuzovaly velké reakce a debaty větrné elektrárny. Na jedné straně jako vhodný typ OZE, na druhou stranu jako drahý prvek, který kazí pohled do krajiny a může mít negativní vliv na rybolov, případně zemědělství. Český tisk nekladl takový důraz právě na tyto alternativy ani na konkrétní typy OZE, ale diskuzi držel jen v obecných mantinelech OZE a jádra.

Tato dílčí témata, obrazy a rámce reflektují danou situaci a debatu v zemi. Jejich rozdílnost je způsobená geografickou polohou, politikou, historickou zkušeností i společenskou otevřeností k energetické tranzici. V zastoupení rámců se dokonce tyto dvě země skoro neliší, což je způsobeno nejen energetickými zdroji zemí, ale i společným přístupem v rámci EU a společnými politickými názory. Je však překvapivé, jak se i přes velkou shodu energetické zdroje v jednotlivých rámcích prezentují a s jakými argumenty soustředícími se na jiné aspekty. Obraz OZE i jádra v tisku je tak odlišný ve zkoumaných zemích. Tento obraz tak může značně ovlivňovat společenskou debatu v obou zemích, stejně tak jako ji samotný obraz do jisté míry odráží. Pochopení této rozdílnosti může přispět k hlubšímu porozumění chování země a její energetické politice.

Co se naopak výzkumem nepotvrdilo, jsou rozdílné rámce během předsednického půlroku obou zemí. Obecně se počet článků zvýšil v daném období, ale důvodem nebylo předsednictví, ale právě nové nečekané události. Překvapujícím byl i fakt, že článků zmiňujících konkrétně předsednictví bylo celkově velmi málo. Post předsednictví nehrál

žádnou roli v obsahu deníků a ani nezintenzivnil debaty o tématu.

Závěry výzkumu by šly rozhodně dále rozvíjet, a to zahrnutím delšího časového období pro lepší monitorování vývoje rámců, ale také rozšířením na další země. Dále by se do výzkumu mohly zahrnout další deníky a další média, pro vytvoření ještě detailnějšího obrazu o tom, jak je téma rámcováno v dané zemi. Velmi zajímavým by mohl být například výzkum zahrnující Německo, které se rozhodlo jít zcela nejadernou cestou postavenou pouze na OZE. Dále by se dala rozšířit škála zkoumaných článků. Pro tento výzkum byly filtrovány jen ty, které zahrnovaly oba tyto zdroje, navíc i danou zemi. Pohled tak může být zúžený.

Závěr

Francie i Česko se v rámci EU řídí společnou energetickou legislativou, která se během roku 2021 a 2022 začala primárně soustředit na OZE a částečně i jadernou energii. Jde tak o dva velmi diskutované zdroje energie v kontextu EU i těchto zemí vzhledem k jejich způsobu používání, finanční náročnosti, ale především přínosu pro životní prostředí. Výzkum nabídl přehled o obrazu OZE a jaderné energie ve francouzském a českém vybraném tisku v letech 2021 a 2022. Šlo o analýzu deníků Hospodářské noviny, Právo a Pražský deník v českém kontextu. Ve francouzském pak byly vybrány deníky Les Echos, Le Monde a Ouest-France. Celkově se jednalo o 158 článků. Provedená obsahová analýza zkoumala zastoupení článků v rámci týkajících se OZE a jaderné energie jako zdrojů energie v kontextu dané země. Zkoumala, zda se rámce v zemích liší a zda má na ně vliv předsednictví. První výzkumná otázka se týkala samotných rámců.

V1: Liší se rámce OZE a jaderné energie ve vybraných francouzských a českých denících?

Rámce těchto dvou zdrojů energie se v daném období v zemích příliš nelišily. Největší zastoupení měl v obou zemích rámec podporující oba zdroje energie společně a rámec neutrální k oběma zdrojům. Rámec podporující OZE v porovnání s jadernou energií měl silnější zastoupení ve francouzském tisku oproti českému. V českém měl rámec podporující OZE v porovnání s jadernou energií nejmenší zastoupení, rámec podporující jadernou energii v porovnání s OZE měl silnější zastoupení oproti Francii. V roce 2022 výrazně přibýlo článků s touto tematikou, a to především kvůli geopolitické situaci a nové energetické legislativě. Přestože rámce OZE a jaderné energie byly zastoupeny podobně, což odpovídá i podobným energetickým mixům, vztahu k jaderné energii, ale i vlivu EU legislativy, lišil se obraz OZE a jádra ve francouzském a českém kontextu. Projevily se zde argumenty a konotace spojované s tématem v dané společnosti. Jaderná energie má v českém kontextu stále lepší obraz než například OZE. Ve Francii byl naopak viděn velký posun oproti Česku, kdy OZE byly vnímány přirozeněji a debata se vedla již o konkrétních řešeních, naopak se poukazovalo na argumenty stavící jádro do horší pozice v porovnání s OZE.

Francouzský tisk psal o OZE celkově více, bylo viditelné, že vztah má k OZE Francie déle budovaný. Debata se však často upínala pouze na větrné elektrárny, nákladovost výstavby často nebyla vnímána tak negativně jako například investice do jaderných technologií. Otevřena naopak byla i dalším technologiím spadajícím do OZE, jako například

vodíkové technologie. Dokonce se OZE prezentovaly jako klíčové pro energetickou soběstačnost. U jádra se projevila francouzská hrdost na dlouholeté zkušenosti právě s tímto zdrojem energie a vnímání jádra jako základního spolehlivého zdroje pro produkci elektřiny. Naopak se ale připomínaly časté odstávky jaderných bloků kvůli údržbě či stáří nebo příliš vysoké investice do zdroje, který není stabilní právě kvůli odstávkám a životnosti. Elektrifikace obecně a problematika větrných elektráren v souvislosti s rybolovem a zemědělstvím byla témata, která se objevovala v mnoha článcích.

Český tisk zase neviděl OZE v tak pozitivním světle i přes nutnost je zavést do energetického mixu. Zdůrazňovány byly české ne zcela vhodné podmínky pro solární nebo větrné elektrárny, ale i vysoké investice, nestabilita kvůli počasí. Jako stabilní a udržitelný zdroj pro energetickou nezávislost se prezentovala jaderná energie, u které se neobjevovalo tolik negativ nebo pochybností jako v případě Francie. Velkým tématem byl v článcích obsah taxonomie, ale i původní tři zásadní zdroje energie: plyn, jádro a OZE. Zde byl viděn velký posun v roce 2022, kdy se plyn zcela vytratil z diskuze. Druhá výzkumná otázka se týkala vlivu předsednictví na rámce.

V2: Dochází ke změně rámců s ohledem na probíhající předsednictví dané země?

Tematika článků byla samozřejmě velmi ovlivněna celosvětovým děním v roce 2021 a 2022, ale také národní politikou a pozicemi. Neprojevil se však žádný vliv předsednictví na rámcování nebo obraz zdrojů energie. Samotné předsednictví se zmínilo opravdu minimálně, počty článků se lišily pod vlivem jiných faktorů a rámce zůstaly zastoupeny v nezměněném poměru. Během předsednictví zemí se rámce nezměnily.

Závěry výzkumu jsou samozřejmě omezené. Jde o analýzu pouze omezeného období a ve vybraných denících s omezeným počtem článků. Rozšíření analýzy se nabízí v podobě zahrnutí dalších deníků a jiných informačních kanálů, ale i zahrnutím delšího časového období k analýze. Zároveň by rozšíření mohlo spočívat i v zahrnutí článků pouze s jedním ze zdrojů energie jako klíčového slova, aby byly zahrnuty články zaměřující se pouze na jeden ze zdrojů. Toto rozšíření by pomohlo ještě více utvořit obraz o jednotlivých zdrojích. Porovnání s dalšími zeměmi, které mají výrazně odlišnou energetickou politiku by rozšířilo

pohled na problematiku ještě více.

Summary

Both France and the Czech Republic are governed by common energy legislation within the EU, which during 2021 and 2022 began to focus primarily on RES and partly on nuclear energy. These are thus two highly debated energy sources in the context of the EU and these countries due to their use, financial intensity, but above all their environmental benefits. The research offered an overview of the image of RES and nuclear energy in the French and Czech selected press in 2021 and 2022. It was an analysis of *Hospodářské noviny*, *Právo* and *Pražský deník* in the Czech context. The French newspapers *Les Echos*, *Le Monde* and *Ouest-France* were selected. The total number of articles was 158. The content analysis examined the representation of articles in frames related to RES and nuclear energy as energy sources in the context of the country. It examined whether the frameworks differed between countries and whether the Presidency had an impact. The first research question concerned the frameworks themselves.

Q1: Do RES and nuclear energy frameworks differ in selected French and Czech newspapers?

The frameworks of these two energy sources did not differ much across countries during the period. The framework supporting both energy sources together and the framework neutral to both sources were the most represented in both countries. The framework supporting RES compared to nuclear energy was more strongly represented in the French press compared to the Czech press. In the Czech press, the framework supporting RES compared to nuclear energy had the lowest representation, while the framework supporting nuclear energy compared to RES had a stronger representation compared to France. In 2022, the number of articles with this theme increased significantly, mainly due to the geopolitical situation and the new energy legislation. Although the RES and nuclear frameworks were similarly represented, which corresponds to similar energy mixes, relationship to nuclear energy, but also the influence of EU legislation, the image of RES and nuclear in the French and Czech context differed. The arguments and connotations associated with the topic in the respective societies were evident. Nuclear energy still has a better image in the Czech context than, for example, RES. In France, on the other hand, a big shift was seen compared to the Czech Republic, where RES were perceived more naturally and the debate was already about concrete solutions, while arguments putting

nuclear in a worse position compared to RES were pointed out.

The French press wrote more about RES in general, and it was visible that France has a longer established relationship with RES. However, the debate often focused only on wind power plants, the cost of construction was often not perceived as negatively as, for example, investments in nuclear technologies. On the contrary, it was open to other technologies falling under RES, such as hydrogen technologies. RES were even presented as key to energy self-sufficiency. In the case of nuclear, French pride in the long experience with this particular energy source and the perception of nuclear as a basic reliable source for electricity production was evident. On the other hand, however, frequent shutdowns of nuclear units for maintenance or old age or over-investment in a source that is not stable precisely because of shutdowns and durability were recalled. Electrification in general and the issue of wind power in the context of fisheries and agriculture were themes that appeared in many articles.

The Czech press, on the other hand, did not see RES in such a positive light despite the need to introduce them into the energy mix. The Czech Republic's not entirely suitable conditions for solar or wind power plants were highlighted, as well as the high investment and instability due to weather. Nuclear energy was presented as a stable and sustainable source for energy independence, with not as many negatives or doubts as in the case of France. The content of the taxonomy was a big theme in the articles, but also the original three fundamental energy sources: gas, nuclear and RES. Here a big shift was seen in 2022, when gas disappeared from the discussion completely. The second research question concerned the impact of the presidency on the frameworks.

Q2: Are frameworks changing in light of the country's current presidency?

The topics of the articles were of course very much influenced by global events in 2021 and 2022, but also by national politics and positions. However, there was no influence of the presidency on the framing or image of energy sources. Indeed, the Presidency itself was mentioned only minimally, the number of articles varied under the influence of other factors, and the frames remained unchanged. Frames did not change during the country presidencies.

The research findings are of course limited. It is an analysis of only a limited period and in selected newspapers with a limited number of articles. Extension of the analysis is suggested by including other newspapers and other information channels, but also by

including a longer time period for analysis. At the same time, an extension could also be to include articles with only one of the energy sources as a keyword, to include articles focusing on only one of the sources. This extension would help to further shape the picture of each source. Comparison with other countries that have significantly different energy policies would broaden the view even further.

Použitá literatura

Odborná literatura

BROUARD, Sylvain, GOUGOU, Florent a kol. Un effet de campagne. Le déclin de l'opposition des français au nucléaire en 2011-2012. *Revue française de science politique*. Online. 2013, roč. 63, č. 6. Dostupné z: DOI 10.3917/rfsp.636.1051. [cit. 3. února 2024].

ČÁBELKOVÁ, Inna, STRIELKOWSKI, Wadim a kol. Public Acceptance of Renewable Energy Sources: A Case Study from the Czech Republic. *Energies*. Online. 2020, roč. 13, č. 7. Dostupné z: DOI: 10.3390/en13071742. [cit. 3. února 2024].

DEFLEUR, Melvin L., BALL-ROKEACH, Sandra J., 1996. *Teorie masové komunikace*. Praha: Karolinum. ISBN: 80-7184-420-9.

DEPRAITER, Lisa, GOUTTE, Stephane, 2023. The role and challenges of rare earths in the energy transition. *Resources Policy*. Online. 2023, roč. 86, č. B. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.resourpol.2023.104137>. [cit. 28. července 2024].

DVOŘÁKOVÁ, Ilona. Obsahová analýza / formální obsahová analýza / kvantitativní obsahová analýza. *AntropoWebzin*. Online. 2010, roč. 2. Dostupné z: <https://otik.uk.zcu.cz/bitstream/11025/6757/1/Dvorakova.pdf>. [cit. 21. července 2024].

HENDL, Jan, 2005. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál. ISBN: 80-7367-040-2.

ELLABBAN, Omar, ABU-RUB, Haitham, BLAABJERG, Frede. Renewable energy resources: Current status, future prospects, and their enabling technology. *Renewable and Sustainable Energy Reviews*, Online. 2014, roč. 39. Dostupné z: DOI: 10.1016/j.rser.2014.07.113. [cit. 21. července 2024].

ENTMAN, Robert. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, Online. 1993, roč. 43. Dostupné z: DOI:10.1111/j.1460-2466.1993.tb01304.x. [cit. 4. února 2024].

FORTNER, Robert S., FACKLER, Mark P., 2014. *The Handbook of Media and Mass Communication Theory*. Chichester, England: John Wiley & Sons, Incorporated. ISBN: 1-78684-217-3.

GOFFMAN, Ervin, 1974. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row. ISBN: 0060903724.

HO, Shirley S., KRISTAINSEN, Silje. Environmental Debates over Nuclear Energy: Media, Communication, and the Public. *Environmental Communication Online*. 2019, roč. 13, č. 4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17524032.2019.1603018>. [cit. 3. února 2024].

KALVAS, František, VÁNĚ, Jan, a kol. Rámcování a nastolování agendy: dva paralelní procesy v interakci. Online. *Sociologický Časopis*. Online. 2012, roč. 48, č. 1. Dostupné z: DOI: 10.13060/00380288.2012.48.1.0. [cit. 4. února 2024].

KIM, Kihan, MCCOMBS, Maxwell. News story descriptions and the public's opinions of political candidates. *Journalism & Mass Communication Quarterly*. Online. 2007, roč. 84, č. 2. Dostupné z: DOI: 10.1177/107769900708400207. [cit. 4. února 2024].

KŁOSKOWSKA, Antonina, 1967. *Masová kultura: kritika a obhajoba*. Praha: Svoboda.

KRATOCHVÍL, Petr, MIŠÍK, Matúš. Bad external actors and good nuclear energy: Media discourse on energy supplies in the Czech Republic and Slovakia. *Energy Policy*. Online. 2020, roč. 136. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.111058>. [cit. 3. února 2024].

KRISTAINSEN, Silje. Characteristics of the mass media's coverage of nuclear energy and its risk: A literature review. *Sociology Compass*. Online. 2017, roč. 11. Dostupné z: DOI: 10.1111/soc4.12490. [cit. 3. února 2024].

LIPPMANN, Walter, 1922. *Public opinion*. New York: Macmillan.

MACLUHAN, Marshall, 1991. *Jak rozumět médiím. Extenze člověka*. Praha: Odeon. ISBN 80-207-0296-2.

MASTNÝ, Petr, DRÁPELA, Jiří, MIŠÁK, Stanislav, a kol., 2011. *Obnovitelné zdroje elektrické energie*.

Praha: České vysoké učení technické v Praze. ISBN 978-80-01-04937-2.

MCCOMBS, Maxwell. 2004. *Setting the agenda: The mass media and public opinion*. Cambridge: Polity. ISBN: 0-7456-7274-4.

- MCCOMBS, Marshall, SHAW, Donald. The Agenda-Setting Function of Mass Media. *Public Opinion Quarterly*. Online. 1972, roč. 36, č. 2. Dostupné z: DOI:10.1086/267990. [cit. 4. února 2024].
- MCQUAIL, Denis, 2005. *McQuail's mass communication theory* (5. vydání). London: Sage Publications Ltd. ISBN: 1-4129-0372-6.
- MCQUAIL, Denis. 2016. *Žurnalistika a společnost*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum Press. ISBN 978-80-246-3093-9.
- MERCADO-SÁEZ, María-Teresa, SÁNCHEZ-CASTILLO, Sebastián a kol. Framing Energy: A Content Analysis of Spanish Press Energy Issue Coverage from an Environmental Approach in the Context of Climate Change. *Journalism Studies*. Online. 2022, roč. 23, č. 11. Dostupné z: DOI: 10.1080/1461670X.2022.2094819. [cit. 3. února 2024].
- NIGRIN, Tomáš, LANDA, M., SVOBODOVÁ, T. a kol., 2016. *Německo bez jádra? : SRN na cestě k odklonu od jaderné energie*. Praha: Charles University in Prague, Karolinum Press. ISBN 9788024631868.
- PANWAR, N. L. , NARNAWARE, Sunil L., NARNAWARE, Swati, 2023. *Renewable energy sources*. Nové Dillí: New India Publishing Agency. ISBN 978-81-19072-11-8.
- DE LA POYPE, Ann-Louise, SOOD, Suresh. Public Sphere Dialogue in Online Newspapers and Social Spaces: The Nuclear Debate in Post Fukushima France. *Public Communication Review*. Online. 2012, roč. 2, č. 2. Dostupné z: <https://doi.org/10.5130/pcr.v2i2.2834>. [cit. 3. února 2024].
- ROCHYADI-REETZ, Mira., ARLT, Dorothee a kol. Explaining the Media's Framing of Renewable Energies: An International Comparison. *Frontiers in Environmental Science*. Online. 2019, roč. 7, č. 199. Dostupné z: DOI: 10.3389/fenvs.2019.00119. [cit. 3. února 2024].
- ROSENBERRY, Jack, VICKER, Lauren A., 2017. *Applied Mass Communication Theory: A Guide for Media Practitioners* (2. vydání). New York: Routledge. ISBN: 978-1-138-68911-4. [cit. 3. února 2024].
- SAIDI, Kais, OMRI, Anis. Reducing CO2 emissions in OECD countries: Do renewable and nuclear energy matter?. *Progress in Nuclear Energy* . Online. 2020, roč. 126. Dostupné z: <https://doi.org/10.1016/j.pnucene.2020.103425>. [cit. 3. února 2024].

SARALE, Jean-Marc. Argumentations sur les énergies renouvelables en France et au Japon. *Cahiers de praxématique*. Online. 2015, roč. 60. Dostupné z: DOI: 10.4000/praxematique.3832. [cit. 3. února 2024].

SORENSEN, Bent. A history of renewable energy technology. *Energy Policy*. Online. 1991, roč. 19, č. 1. Dostupné z: [https://doi.org/10.1016/0301-4215\(91\)90072-V](https://doi.org/10.1016/0301-4215(91)90072-V). [cit. 28. července 2024].

ŠKODOVÁ, Markéta, ČERVENKA, Jan, NEČAS, Vlastimil a kol. 2008. *Agenda-setting: teoretické přístupy*. Praha: Centrum pro výzkum veřejného mínění Sociologický ústav Akademie věd ČR, v.v.i. ISBN 978-80-7330-151-4.

ŠUBRT, Jiří, 2008. *Soudobá sociologie II : Teorie sociálního jednání a sociální struktury*. Praha: Karolinum Press. ISBN 978-80-246-1413-7.

TERÄVÄINEN, Tuula. Representations of energy policy and technology in British and Finnish newspaper media: A comparative perspective. *Public Understanding of Science*. Online. 2014, roč. 23, č. 3. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1177/0963662511409122>. [cit. 4. února 2024].

THOMPSON, John B., 1990. *Ideology and Modern Culture. Critical Social Theory in the Era of Mass Communication*. Stanford : Stanford University Press. ISBN : 0-8047-1846-6.

TRAMPOTA, Tomáš, 2006. *Zpravodajství*, Praha: Portál. ISBN: 80-7367-096-8.

Ostatní zdroje

ABNETT, Kate, PAYNE, Julia, 2024. EU countries split over support for nuclear energy. *Reuters.com*. Online. 4. března 2024. Dostupné z: <https://www.reuters.com/sustainability/climate-energy/eu-countries-split-over-support-nuclear-energy-2024-03-04/>. [cit. 16. června 2024].

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021. Rok 2021 se vyznačoval rekordní konečnou spotřebou paliv a energií. *csu.gov.cz*. Online. 30. června 2023. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/rok-2021-se-vyznacoval-rekordni-konecnou-spotrebou-paliv-a-energi>. [cit. 22. června 2024].

ČT24, 2022. Evropská komise schválila dočasné zařazení jádra a plynu mezi čisté zdroje. Rakousko ji bude žalovat. *ct24.ceskatelevize.cz*. Online. 2. února 2022. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/evropska-komise-schvalila-docasne-zarazeni-jadra-a-plynu-meziciste-zdroje-rakousko-ji-bude-zalovat-24069>. [cit. 3. února 2024].

ČT24, 2018. Francii sevřela atomová past. Jaderná energetika zatím zůstane, nejdříve se musí řešit emise. *ct24.ceskatelevize.cz*. Online. 25. ledna 2018. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/ekonomika/francii-sevrela-atomova-past-jaderna-energetika-pres-zustane-nejdrive-se-pres-resit-emise-86498>. [cit. 16. června 2024].

ČTK, 2022a. Na ruském plynu jsou v EU nejvíc závislé Česká republika a Lotyšsko. *oenergetice.cz*. Online. 1. dubna 2022. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/plyn/na-ruskem-plynu-jsou-v-eu-nejvic-zavisle-ceska-republika-a-lotyssko>. [cit. 21. července 2024].

ELABE, 2021. Les Français et la politique énergétique de la France. *elabe.fr*. Online. 4. listopadu 2021. Dostupné z: <https://elabe.fr/wp-content/uploads/2021/11/politique-energetique.pdf>. [cit. 16. června 2024].

ÉNERGIE PARTAGÉE, 2022. Les Français plébiscitent les énergies renouvelables pour l'avenir énergétique du pays. *energie-partagee.org*. Online. 14. března 2022. Dostupné z: <https://energie-partagee.org/les-francais-plebiscitent-les-energies-renouvelables-pour-lavenir-energetique-du-pays/>. [cit. 16. června 2024].

EU2022.CZ, 2022. Program českého předsednictví v Radě Evropské unie. *wayback.archive-it.org*. Online. ©2022. Dostupné z: <https://wayback.archive-it.org/12090/20230320173257/https://czech-presidency.consilium.europa.eu/media/edkb5w41/program-cz-pres.pdf>. [cit. 22. června 2024].

EUROPEAN COMMISSION, 2024. In focus: EU nuclear energy policy – why it matters to us all. *energy.ec.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: https://energy.ec.europa.eu/news/focus-eu-nuclear-energy-policy-why-it-matters-us-all-2024-03-13_en?prefLang=cs. [cit. 16. června 2024].

EVROPSKÁ KOMISE, 2022. Taxonomie EU: Komise předkládá doplňkový akt v přenesené pravomoci pro oblast klimatu, aby urychlila dekarbonizaci. *ec.europa.eu*. Online. ©2022. Dostupné z: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/ip_22_711. [cit. 16. června 2024].

HESOVÁ, Anežka, 2022. Za opomíjená biopaliva může zčásti Babiš. Lidé tyto zdroje vnímají negativně kvůli němu. *Hospodářské noviny*. Online. 15. prosince 2022. Dostupné z: https://img.ihned.cz/attachment.php/220/78066220/gqKtJQcnIuazeGoBVNFI06A1xTjUWHkr/HN_221215_Energeticka_nezavislost.pdf. [cit. 22. června 2024].

FAKTA A ČÍSLA O EVROPSKÉ UNII, 2023. Jaderná energie. *europarl.europa.eu*. Online. ©2023. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/62/jaderna-energie>. [cit. 16. června 2024].

FAKTA O KLIMATU, 2024. Energetika. *faktaoklimatu.cz*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://faktaoklimatu.cz/temata/energetika>. [cit. 22. června 2024].

GAUDIAUT, Tristan, 2023. Les Français plus que jamais favorables à l'énergie nucléaire. *Statista*. Online. 25. září 2023. Dostupné z: <https://fr.statista.com/infographie/30892/opinion-publique-france-fermeture-ou-construction-nouvelles-centrales-nucleaires/>. [cit. 16. června 2024].

GOUVERNEMENT, 2022. La nouvelle stratégie énergétique de la France. *info.gouv.fr*. Online. ©2022. Dostupné z: <https://www.info.gouv.fr/actualite/la-nouvelle-strategie-energetique-de-la-france>. [cit. 16. června 2024].

IDNES.CZ, ČTK, 2022. Česko zabezpečí jedině jádro a obnovitelné zdroje, prohlásil Fiala. *iDnes.cz*. Online. 11. listopadu 2022. Dostupné z: https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/fiala-jadro-energeticka-bezpecnost-obnovitelne-zdroje.A221111_095509_ekonomika_akp. [cit. 21. července 2024].

IAEA, 2024. Nuclear power and climate change: Decarbonization. *iaea.org*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.iaea.org/topics/nuclear-power-and-climate-change>. [cit. 21. července 2024].

IAEA, 2022. What is Nuclear Energy? The Science of Nuclear Power. *iaea.org*. Online. © 2022. Dostupné z: <https://www.iaea.org/newscenter/news/what-is-nuclear-energy-the-science-of-nuclear-power>. [cit. 21. července 2024].

IEA, 2021. Czech Republic 2021 Energy Policy Review. *iea.org*. Online. ©2021. Dostupné z: <https://iea.blob.core.windows.net/assets/301b7295-c0aa-4a3e-be6b-2d79aba3680e/CzechRepublic2021.pdf>. [cit. 27. července 2024].

IEA, 2024b. Nuclear Power. *iea.org*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.iea.org/energy-system/electricity/nuclear-power>. [cit. 24. července 2024].

IEA, 2024a. Renewables. *iea.org*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.iea.org/energy-system/renewables>. [cit. 26. července 2024].

LIDOVKY.CZ, 2008. Češi jsou pro jádro nejvíc z celé EU. *lidovky.cz*. Online. 3. července 2008. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/cesi-jsou-pro-jadro-nejvic-z-cele-eu.A080703_154510_ln_eu_mtr. [cit. 22. června 2024].

MINISTÈRE DE LA TRANSITION ÉCOLOGIQUE ET DE LA COHÉSION DES TERRITOIRES., 2023. Bilan énergétique de la France pour 2021. *statistiques.developpement-durable.gouv.fr*. Online. ©2023. Dostupné z: <https://www.statistiques.developpement-durable.gouv.fr/bilan-energetique-de-la-france-pour-2021>. [cit. 16. června 2024].

NÁDOBA, Jiří, 2021. Češi fandí jádru i uhlí méně, než si politici myslí. *Respekt*. Online. 28. ledna 2021. Dostupné z: <https://www.respekt.cz/rozhovor/cesi-fandi-jadru-i-uhli-mene-nez-si-politici-mysli>. [cit. 22. června 2024].

OENERGETICE.CZ, 2018. Infografika: Česká energetika slaví 100 let. Jak se za tu dobu změnila?. *oenergetice.cz*. Online. 28. října 2018. Dostupné z: <https://oenergetice.cz/energetika-v-cr/ceska-energetika-slavi-100-let-se-za-tu-dobu-zmenila>. [cit. 22. června 2024].

PRÉSIDENCE FRANÇAISE DU CONSEIL DE L'UNION EUROPÉENNE, 2022. Relance, puissance, appartenance, Le programme de la présidence française du Conseil de l'Union européenne. *wayback.archive-it.org*. Online. ©2022. Dostupné z: https://wayback.archive-it.org/12090/20221120102926/https://presidence-francaise.consilium.europa.eu/media/zeqny1y5/fr_programme-pfue-v2-5.pdf. [cit. 22. června 2024].

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2024b. Balíček „Fit for 55“. *consilium.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>. [cit. 3. února 2024].

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2024d. Jak EU přistupuje k ekologizaci energetiky. *consilium.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/how-the-eu-is-greening-energy/>. [cit. 15. června 2024].

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2024e. Jak probíhá výroba a prodej elektřiny EU?. *consilium.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/infographics/how-is-eu-electricity-produced-and-sold/>. [cit. 16. června 2024].

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2024c. Rada a Parlament dosáhly předběžné dohody o směrnici o obnovitelných zdrojích energie. *consilium.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/press/press-releases/2023/03/30/council-and-parliament-reach-provisional-deal-on-renewable-energy-directive/>. [cit. 15. června 2024].

RADA EVROPSKÉ UNIE, 2024a. Zelená dohoda pro Evropu. *consilium.europa.eu*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/green-deal/>. [cit. 15. června 2024].

RADIO PRAGUE INTERNATIONAL, 2020. Hundreds protest against proposed Czech nuclear waste repository. *english.radio.cz*. Online. 13. června 2020. Dostupné z: <https://english.radio.cz/hundreds-protest-against-proposed-czech-nuclear-waste-repository-8683551>. [cit. 21. července 2024].

SOCIOLOGICKÁ ENCYKLOPEDIE, 2020. Komunikace masová. *encyklopedie.soc.cas.cz*. Online. ©2020. Dostupné z: https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Komunikace_masová. [cit. 4. února 2024].

TRACHTOVÁ, Zdeňka, 2023. Evropa je stále závislá na jaderném palivu z Ruska. Další sankce by mohly zavést embargo na jeho dovoz. *irozhlas.cz*. Online. 26. ledna 2023. Dostupné z: https://www.irohlas.cz/ekonomika/jaderne-palivo-rusko-dukovany-evropska-unie-zavislost_2301262052_ula. [cit. 28. července 2024].

UNITED NATIONS, 2024a. What is renewable energy?. *un.org*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.un.org/en/climatechange/what-is-renewable-energy>. [cit. 21. července 2024].

UNITED NATIONS, 2024b. Renewable energy – powering a safer future. *un.org*. Online. ©2024. Dostupné z: <https://www.un.org/en/climatechange/raising-ambition/renewable-energy>. [cit. 21. července 2024].

VIKOVÁ, Kateřina, 2024. Význam jaderné energetiky v Evropě roste. Rozvoj ale brzdí politické neshody i zpoždování projektů. *ct24.ceskatelevize.cz*. Online. 21. března 2024. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/vyznam-jaderne-energetiky-v-evrope-roste-rozvoj-ale-brzdi-pres-neshody-i-zpozdovani-projektu-347375>. [cit. 15. června 2024].

VLÁDA ČR, 2018. Programové prohlášení vlády. *vlada.gov.cz*. Online. ©2018. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/jednani-vlady/programove-prohlaseni/programove-prohlaseni-vlady-165960/>. [cit. 21. července 2024].

VLÁDA ČR, 2023. Programové prohlášení vlády. *vlada.gov.cz*. Online. ©2023. Dostupné z: <https://vlada.gov.cz/cz/programove-prohlaseni-vlady-193547/>. [cit. 21. července 2024].

ZEMAN, Drahoslav, 2023. Německo odpojilo své zbývající jaderné elektrárny. *Natřvalo. ct.24.ceskatelevize.cz*. Online. 15. dubna 2023. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/nemecko-odpojilo-sve-zbyvajici-jaderne-elektrarny-natrvalo-7602>. [cit. 24. července 2024].

Články z analýzy

Les Echos

ALBIZZATI, Amandine, 2021. Opinion | Energie : le 100 % renouvelable en France, sans totem ni tabou. *Les Echos*. 20. ledna 2021. [cit. 5. července 2024].

DUPONT-CALBO, Julien, MAUSSION, Florian, 2021. Trois questions sur le grand défi énergétique de la France. *Les Echos*. 25. října 2021. [cit. 5. července 2024].

ETIENNE, Thierry-Aymé, 2021. C'est quoi une énergie verte ?. *Les Echos*. 27. října 2021. [cit. 5. července 2024].

GOFFIN, Charles-Antoine, 2022. Opinion | Marché européen de l'électricité : l'heure des choix énergétiques. *Les Echos*. 1. dubna 2022. [cit. 5. července 2024].

LÉVY-LANG, André, 2022. La recherche en finances pour sauver le climat. *Les Echos*. 28. listopadu 2022. [cit. 5. července 2024].

LORENZI, Jean-Herve, 2021. Le choix énergétique est un choix global. *Les Echos*. 2. března 2022. [cit. 5. července 2024].

MOISI, Dominique, 2021. Ce gaz russe qui « pollue » l'Europe. *Les Echos*. 18. října 2021. [cit. 5. července 2024].

MOREAU, Jean-François, 2021. Opinion | La biomasse, angle mort de la transition énergétique. *Les Echos*. 7. dubna 2021. [cit. 5. července 2024].

MURYEL, Jcque, ROBEQUAIN, Lucie, 2022. « Il y a une quantité miraculeuse de progrès ». *Les Echos*. 22. září 2022. [cit. 5. července 2024].

NINON Renaud, BARRE, Nicolas, 2022. Energie : « L'Europe n'a plus de temps à perdre ». *Les Echos*. 18. listopadu 2022. [cit. 5. července 2024].

NOÉ, Julien, 2022. Opinion | L'énergie appartient aux citoyens. *Les Echos*. 13. května 2022. [cit. 5. července 2024].

DE PERTHUIS, Christian, 2022. Renouvelables : un retard aux causes multiples. *Les Echos*. 6. prosince 2022. [cit. 5. července 2024].

RAULINE, Nicolas, WAJSBROT, Sharon, 2022. Les cinq chocs de l'année folle du secteur de l'énergie. *Les Echos*. 29. prosince 2022. [cit. 5. července 2024].

TCHERNIA, Julien, 2021. Opinion | Nucléaire en France : pourquoi s'entêter ?. *Les Echos*. 7. ledna 2021. [cit. 5. července 2024].

TCHERNIA, Julien, 2022. Opinion | Crise énergétique : le résultat de mauvais choix politiques et industriels. *Les Echos*. 4. října 2022. [cit. 5. července 2024].

TURBAN, Paul, 2022. Eolien, solaire, hydroélectrique... Les énergies renouvelables en France en cinq graphiques. *Les Echos*. 5. prosince 2022. [cit. 5. července 2024].

VERGE, Pauline, 2021. Méthanisation : les dommages collatéraux d'une technique prometteuse. *Les Echos*. 7. prosince 2021. [cit. 5. července 2024].

WAJSBROT, Sharon, 2022a. Nucléaire, renouvelables : le chef de l'Etat veut bousculer les calendriers. *Les Echos*. 23. září 2022. [cit. 5. července 2024].

WAJSBROT, Sharon, 2022b. Energie : le gouvernement dans une course contre la montre pour accélérer la production. *Les Echos*. 2. listopadu 2022. [cit. 5. července 2024].

Le Monde

ANDRIEUX, Véronique, CRÉACH, Morgane, DE L'ELPINE, Mélodie a kol., 2022. « Les énergies renouvelables sont un amortisseur de crises et un investissement durable ». *Le Monde*. 25. července 2022. [cit. 14. července 2024].

BEZAT, Jean-Michel, 2022. Hauts-fourneaux à l'arrêt : « La flambée des prix de l'énergie n'est pas seule en cause ». *Le Monde*. 4. listopadu 2022. [cit. 14. července 2024].

BÉZIAT, Eric, 2021. A Auxerre, la naissance d'un écosystème de mobilité hydrogène. *Le Monde*. 18. října 2021. [cit. 14. července 2024].

BOISSEZON, de Carine, MILOHCE, Théo, 2021. « Notre seule préoccupation devrait être de réduire la part des énergies fossiles ». *Le Monde*. 2021. [cit. 14. července 2024].

BRETEAU, Pierre, 2022. Eoliennes : les raisons du retard de la France en matière de production et d'installation. *Le Monde*. 22. září 2022. [cit. 14. července 2024].

BRONNER, Luc, 2022. Les énergies renouvelables en France, des retards, des espoirs et un pactole. *Le Monde*. 3. prosince 2022. [cit. 14. července 2024].

CANDEL, Sébastien, 2021. Sébastien Candel et Marc Fontecave : « Il est temps de reconsidérer favorablement la place de l'énergie nucléaire en France ». *Le Monde*. 4. března 2021. [cit. 14. července 2024].

CASSINI, Sandrine, 2022. Energies renouvelables : pourquoi la Nupes est prête à discuter avec la majorité pour faire passer le projet de loi. *Le Monde*. 5. prosince 2022. [cit. 14. července 2024].

CASSINI, Sandrine, CARRIAT, Julie, 2022. Entre Fabien Roussel et Jean-Luc Mélenchon, concert de dissensions à la Fête de « L'Huma ». *Le Monde*. 10. září 2022. [cit. 14. července 2024].

CESSAC, Mariorie, 2022. Lancement d'une concertation autour du projet de loi sur les énergies renouvelables. *Le Monde*. 12. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

COUTANCEAU, Christophe, 2021. Devenir acteur de son destin énergétique, un enjeu au cœur de la série de débats « Prendre racine ». *Le Monde*. 3. července 2021. [cit. 14. července 2024].

DARAME, Mariama, TRIPPENBACH, Ivonne, 2022. Projet de loi « énergies renouvelables » : la majorité introuvable du gouvernement. *Le Monde*. 2 listopadu 2022. [cit. 14. července 2024].

DAZIANO, Laurence, BENAYOUN, Marc, 2021. « La quête d'une économie décarbonée ouvre un formidable champ d'innovation ». *Le Monde*. 2021. [cit. 14. července 2024].

DEBRÉGEAS, Anne, 2021. Electricité : « Il est nécessaire de s'émanciper des prix de gros, très volatils et incontrôlables ». *Le Monde*. 15. října 2021. [cit. 14. července 2024].

DELACROIX, Guillaume, 2022. Comment la France mise sur les éoliennes flottantes pour produire son électricité. *Le Monde*. 6. listopadu 2022. [cit. 14. července 2024].

ESCANDE, Philippe, 2022a. Guerre en Ukraine : « Les inconnues d'un monde plus cher ». *Le Monde*. 3. března 2022. [cit. 14. července 2024].

ESCANDE, Philippe, 2022b. « Le résultat de l'action climatique sera une vie plus chère, et donc moins de consommation ». *Le Monde*. 17. října 2022. [cit. 14. července 2024].

ESCANDE, Philippe, FRESSOZ, Françoise, 2021. « L'énergie de Yannick Jadot est deux fois moins chère que l'énergie d'Emmanuel Macron ». *Le Monde*. 17. listopadu 2021. [cit. 14. července 2024].

FOUCART, Stéphane, 2022. Laurence Tubiana : « Les citoyens font désormais le lien entre les dégâts qu'ils observent et le changement climatique ». *Le Monde*. 10. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

GARRIC, Audrey, 2022. Présidentielle 2022 : les projets des candidats sur le climat « ne sont pas à la hauteur », selon The Shift Project. *Le Monde*. 29. března 2022. [cit. 14. července 2024].

GARRIC, Audrey, MESTRE, Abel, MOUTERDE, Perrine, 2021. Nicolas Hulot : « L'écart énorme entre les promesses politiques et leur réalisation sape notre démocratie ». *Le Monde*. 5. února 2021. [cit. 14. července 2024].

GILLES, David, 2022. « Les avancées énergétiques se sont toujours faites pour des raisons d'abord économiques ». *Le Monde*. 18. června 2022. [cit. 14. července 2024]

GOAR, Matthieu, 2022. Elisabeth Borne au défi de l'incarnation de la planification écologique. *Le Monde*. 17. listopadu 2022. [cit. 14. července 2024].

JADOT, Yannick, 2022. Yannick Jadot : avec le nucléaire, « Emmanuel Macron condamne la France à l'ébriété énergétique ». *Le Monde*. 10. února 2022. [cit. 14. července 2024].

LAMOTHE, Jérémie, DARAME, Mariama, 2022. Energies renouvelables : au Parlement, la majorité à la recherche d'un consensus. *Le Monde*. 23. září 2022. [cit. 14. července 2024].

LEPAGE, Corinne, 2022a. Corinne Lepage, ancienne ministre de l'environnement : « Le nucléaire est l'une des énergies les plus coûteuses ». *Le Monde*. 18. listopadu 2022. [cit. 14. července 2024].

LEPAGE, Corinne, 2022b. Corinne Lepage : « Supprimons tout ce qui freine le développement des énergies renouvelables ». *Le Monde*. 30. května 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, 2022. Ce qu'il faut retenir du discours d'Ursula von der Leyen sur l'état de l'UE : création d'une banque publique de l'hydrogène, Ukraine.... *Le Monde*. 14. září 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, AFP, 2022a. Appel à la sobriété énergétique et aides financières ciblées : les principales annonces d'Emmanuel Macron. *Le Monde*. 5. září 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, AFP, 2022b. Au Havre, Emmanuel Macron dénonce « l'aberration » de Marine Le Pen sur les éoliennes. *Le Monde*. 14. dubna 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, AFP, 2022c. Emmanuel Macron égrène des mesures sociales et écologiques pour convaincre à gauche. *Le Monde*. 13. dubna 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, AFP, 2022d. L'ex-ministre Emmanuelle Wargon nommée à la tête du régulateur de l'énergie malgré l'opposition d'une majorité de parlementaires. *Le Monde*. 17. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

LE MONDE, AFP, 2022e. Yannick Jadot attaque le bilan écologique d'Emmanuel Macron, qui n'a « rien fait », selon lui. *Le Monde*. 17. února 2022. [cit. 14. července 2024].

MOUTERDE, Perrine, 2022a. Pourquoi les énergies renouvelables divisent les candidats à l'élection présidentielle. *Le Monde*. 28. března 2022. [cit. 14. července 2024].

MOUTERDE, Perrine, 2022b. Réduire les délais d'instruction pour les projets d'énergies renouvelables, un enjeu européen. *Le Monde*. 26. září 2022. [cit. 14. července 2024].

MOUTERDE, Perrine, MANDARD Stéphane, 2022. Derrière l'opposition aux éoliennes, une galaxie influente et pronucléaire. *Le Monde*. 28. června 2022. [cit. 14. července 2024].

MOUTERDE, Perrine, PÉCOUT, Adrien, 2021. Energie : l'AIE appelle la France à investir « dans l'efficacité, les renouvelables et le nucléaire ». *Le Monde*. 30. listopadu 2021. [cit. 14. července 2024].

MOUTERDE, Perrine, PÉCOUT, Adrien, 2022. Présidentielle 2022 : la relance de la filière nucléaire divise les candidats. *Le Monde*. 26. března 2022. [cit. 14. července 2024].

PÉCOUT, Adrien, 2022. Energies renouvelables : la France, seul pays de l'Union européenne à avoir manqué ses objectifs. *Le Monde*. 31. ledna 2022. [cit. 14. července 2024].

PERRIER, Quentin, QUIRION, Philippe, SHIRIZADEH, Behrang, 2021. Energie : « Un mix électrique majoritairement nucléaire n'est pas la meilleure option économique ». *Le Monde*. 4. ledna 2021. [cit. 14. července 2024].

PHILIBERT, Cedric, 2022. « Plus qu'une réforme des marchés, c'est une réforme des tarifs de l'électricité qui peut aider à faire face aux prix élevés ». *Le Monde*. 12. října 2022. [cit. 14. července 2024].

ROCHE, Sylvain, 2022. « La mer et l'énergie sont historiquement deux domaines où s'exprime la puissance régaliennne ». *Le Monde*. 30. září 2022. [cit. 14. července 2024].

SÉNÉCAT, Adrien, AUDUREAU, William, 2022. Marine Le Pen et Emmanuel Macron, deux programmes diamétralement opposés. *Le Monde*. 11. dubna 2022. [cit. 14. července 2024].

STEV, Nathalie, 2022. Le PCF veut tenter de peser par la contestation sociale. *Le Monde*. 27. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

TONNELIER, Audrey, 2022. Inflation, pouvoir d'achat : Bruno Le Maire veut tenir sur sa « politique de l'offre ». *Le Monde*. 31. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

TRIPPENBACH, Ivonne, 2022a. Emmanuel Macron veut une « accélération massive » sur le renouvelable. *Le Monde*. 23. září 2022. [cit. 14. července 2024].

TRIPPENBACH, Ivonne, 2022b. Le Rassemblement national dans le flou face à l'urgence de la transition écologique. *Le Monde*. 31. srpna 2022. [cit. 14. července 2024].

Ouest-France

LE BLOA, Alan, 2021. Loi Climat : les modifications clés votées au Sénat. *Ouest-France*. 30. června 2021. [cit. 7. července 2024].

BOUFIGI, Mélissa, 2022. « On peut s'amuser en parlant écologie ». *Ouest-France*. 9. prosince 2022. [cit. 7. července 2024].

LE BRIS, Antonin, 2022. Les candidates. *Ouest-France*. 15. června 2022. [cit. 7. července 2024].

DELATRONCHETTE, Louis, 2022. Énergies renouvelables. Pourquoi le développement de l'agrivoltaïsme ne fait-il pas l'unanimité ?. *Ouest-France*. 22. listopadu 2022. [cit. 7. července 2024].

LAMBERT, Stéphanie, 2021. Solaire, éolien : les citoyens prennent des initiatives. *Ouest-France*. 6. listopadu 2021. [cit. 7. července 2024].

ORIoT, Xavier, 2022. La méthanisation en plein essor dans la région. *Ouest-France*. 6. prosince 2022. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2021a. Nucléaire à Cordemais : « Le plan climat aux oubliettes ». *Ouest-France*. 26. října 2021. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2021b. Un projet local d'énergie renouvelable. *Ouest-France*. 2. prosince 2021. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2021c. « On ne dit pas de tout remplacer par l'éolien ». *Ouest-France*. 23. září 2021. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2021d. Les mêmes maux pour l'éolien et le solaire. *Ouest-France*. 15. října 2021. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2022a. Le pôle écologiste défend l'éolien sur le territoire. *Ouest-France*. 11. července 2022. [cit. 7. července 2024].

OUEST-FRANCE, 2022b. Éoliennes : ce qu'en dit La France insoumise. *Ouest-France*. 12. září 2022. [cit. 7. července 2024].

PAIN, Marianne, HOLLEY, Lilie, LE JEUNE, Emmy a kol., 2021. Les futures demoiselles entre terre et mer. *Ouest-France*. 8. června 2021. [cit. 7. července 2024].

ROBIN, Yves-Marie, 2022. Emmanuel Macron se dit « confiant et combatif ». *Ouest-France*. 15. července 2022. [cit. 7. července 2024].

THOMAS, André, 2021. Nucléaire ou renouvelables, un jour il faudra choisir. *Ouest-France*. 25. února 2021. [cit. 7. července 2024].

THOMAS, André, 2022. « Le pétrole finance la transition énergétique ». *Ouest-France*. 15. června 2022. [cit. 7. července 2024].

Hospodářské noviny

BATÍK, Šimon, 2022. Plyn v taxonomii není pro Česko, Evropu ani klima výhrou. *Hospodářské noviny*. 27. července 2022. [cit. 23. června 2024].

BENEŠ, Daniel, 2022. Taxonomie je roadmapa, na které má jádro své místo *Hospodářské noviny*. 14. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

BERÁNKOVÁ, Tereza, 2022. Zvýšíme dotace na tepelná čerpadla, aby víc lidí odešlo od plynu, říká ministryně. *Hospodářské noviny*. 21. března 2022. [cit. 23. června 2024].

BRZYBOHATÁ, Anna, 2021. S energiemi je třeba šetřit, říká rektor ČVUT. Univerzita k tomu má několik vynálezů. *Hospodářské noviny*. 15. listopadu 2021. [cit. 23. června 2024].

ČERMÁK, Kamil, 2022. Musíme rychle provést několik „válečných“ kroků v energetice. *Hospodářské noviny*. 16. března 2022. [cit. 23. června 2024].

DLOUHÝ, Vladimír, SEQUENS, Edvard, 2021. Mají poslanci přijmout lex Dukovany?. *Hospodářské noviny*. 10. února 2021. [cit. 23. června 2024].

EHL, Martin, 2021. Pokud chce Evropa novou ekonomiku, potřebuje alespoň trochu zelené jádro. *Hospodářské noviny*. 22. října 2021. [cit. 23. června 2024].

EHL, Martin, 2022. Jsme jediní, kdo jaderné elektrárny opravdu staví, říká šéf EDF Lévy. *Hospodářské noviny*. 13. října 2022. [cit. 23. června 2024].

GEUSSOVÁ, Milena, 2021. Teplárny modernizace nemine. *Hospodářské noviny*. 23. června 2021. [cit. 23. června 2024].

HOSPODÁŘSKÉ NOVINY, 2022. Krátce. *Hospodářské noviny*. 3. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

HOUSKA, Ondřej, 2022. Že jsme na Putina moc hodní? Ne, Německo chce, aby Ukrajina válku vyhrála. *Hospodářské noviny*. 28. prosince 2022. [cit. 23. června 2024].

HOUSKA, Ondřej, LEINERT, Ondřej, 2022. Na odstříhnutí se od Ruska chci mít shodu i s Babišem, říká premiér Fiala. *Hospodářské noviny*. 20. května 2022. [cit. 23. června 2024].

HRTÚSOVÁ, Tereza, 2021. Drahé energie škodí všem, ale máme příležitost se z toho proinvestovat. *Hospodářské noviny*. 14. prosince 2021. [cit. 23. června 2024].

JUNGWIRTH, Tomáš, 2022. Vláda může v klimatu najít ztracenou mezinárodní prestiž. *Hospodářské noviny*. 6. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

KLÍMOVÁ, Jana, 2022. Zanedbali jsme zelené zdroje, elektromobilou i jádro. Česko musí dopředu, říká Síkela. *Hospodářské noviny*. 20. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

KLÍMOVÁ, Jana, MAŠEK, Jaroslav, HOUSKA, Ondřej, ZENKNER, Petr, 2022. Česká odpověď Bruselu: Potřebujeme neomezené jádro a výhodnější plyn. *Hospodářské noviny*. 21. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

LEINERT, Ondřej, 2022. Pět důvodů, proč je Francie pro Česko zásadní spojenec. *Hospodářské noviny*. 9. června 2022. [cit. 23. června 2024].

LUKÁČ, Petr, 2021. Ceny elektřiny letí nahoru, politici ale tápou. Shodnou se pouze na výstavbě jádra. *Hospodářské noviny*. 8. září 2021. [cit. 23. června 2024].

LUKÁČ, Petr, CHARVÁT, Ondřej, 2021. Když už skončí těžba a spalování uhlí, nevzdávejme se jádra, říká Cyrani z ČEZ. *Hospodářské noviny*. 18. srpna 2021. [cit. 23. června 2024].

MIKEL, Jakub, CAPÁKOVÁ, Veronika, BIBENA, Martin, 2022. Vládní seznam úkolů: Připravit důchodovou reformu, digitalizovat úřady a zvyknout si na covid. *Hospodářské noviny*. 7. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

MILER, Marek, MAŠEK, Jaroslav, 2022. Energetická krize Green Deal nezastaví, soudí šéf Komerční banky Juchelka. *Hospodářské noviny*. 26. června 2022. [cit. 23. června 2024].

MOLDAN, Bedřich, 2021. Copak vláda nezná alternativu k jádru?. *Hospodářské noviny*. 18. února 2021. [cit. 23. června 2024].

PETŘÍČEK, Martin, 2022. Obnovitelné zdroje jako hráz proti Putinovi. Spasí nás?. *Hospodářské noviny*. 21. září 2022. [cit. 23. června 2024].

SIEMENS MOBILITY, 2022. Ke změně myšlení lidí vede pozitivní motivace. *Hospodářské noviny*. 1. června 2022. [cit. 23. června 2024].

ŠAFAŘÍKOVÁ, Kateřina, 2021. Europoslanci a státy potvrdili zelené cíle. EU jako první udělá z uhlíkové neutrality zákon. *Hospodářské noviny*. 22. dubna 2021. [cit. 23. června 2024].

VAINERT, Luděk, 2022. Jásot českých politiků nad „zeleným“ jádrem byl hodně předčasný. *Hospodářské noviny*. 4. ledna 2022. [cit. 23. června 2024].

VOTRUBA, Viktor, 2021a. Plundrování zemědělské krajiny musí skončit, hlásá koalice Spolu. Za kvalitu půdy by měl být zodpovědný hospodář. *Hospodářské noviny*. 12. srpna 2021. [cit. 23. června 2024].

VOTRUBA, Viktor, 2021b. Když jsme se po povodních připravovali na sucho, smáli se nám. Budeme pokračovat. *Hospodářské noviny*. 24. srpna 2021. [cit. 23. června 2024].

VOTRUBA, Viktor, 2022. V rozvoji fotovoltaik jsme za Polskem nebo Maďarskem zaspali. *Hospodářské noviny*. 30. prosince 2022. [cit. 23. června 2024].

ZAHRADNÍK, Petr, 2021. I u správné myšlenky půjde o detaily a technická řešení. *Hospodářské noviny*. 29. prosince 2021. [cit. 23. června 2024].

ZENKNER, Petr, 2021. EU podceňuje roli plynu při odchodu od uhlí. Ohroženo je vytápění pro miliony lidí. *Hospodářské noviny*. 31. srpna 2021. [cit. 23. června 2024].

Právo

ČTK, 2022b. Jádro má podporu EU, potvrdil europarlament. *Právo*. 7. července 2022. [cit. 29. června 2024].

KOUKAL, Josef, 2022. První body. *Právo*. 7. července 2022. [cit. 29. června 2024].

KULIDAKIS, Thomas, Novinky.cz, 2022. Jourová: Uznání jádra je vítězství zdravého rozumu. *Právo*. 7. února 2022. [cit. 29. června 2024].

MARTINEK, Jan, 2021. Fiala: Nominace měnit nebudu. *Právo*. 11. prosince 2021. [cit. 29. června 2024].

MOCEK, Michal, 2022. Fiala: Nechceme být závislí na ruském plynu. *Právo*. 14. ledna 2022. [cit. 29. června 2024].

PRÁVO, 2022a. Konflikt na Ukrajině se promítl do nárůstu podpory jaderné energie. *Právo*. 21. května 2022. [cit. 29. června 2024].

PRÁVO, 2022b. Podpora jádra je nejvyšší za dvacet let. *Právo*. 1. prosince 2022. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2021a. Havlíček: Od jádra a plynu neucukneme ani o milimetr. *Právo*. 24. července 2021. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2021b. Havlíček: Skončit do 14 let s auty na benzín je nereálné. *Právo*. 4. září 2021. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2021c. Museli jsme poslechnout soud. *Právo*. 29. května 2021. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2021d. Vítr a slunce v EU poprvé porazily uhlí. *Právo*. 15. února 2021. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2022a. ČR omezení dodávek surovin zvládne. *Právo*. 28. února 2022. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2022b. Musíme se připravit i na zastavení dodávek ropy a plynu z Ruska. *Právo*. 25. února 2022. [cit. 29. června 2024].

PROCHÁZKA, Martin, 2022c. OKD už chystá prodloužení těžby uhlí. *Právo*. 2. března 2022. [cit. 29. června 2024].

TUČEK, Václav, 2021a. Extrémy u elektřiny energetici očekávali. *Právo*. 20. února 2021. [cit. 29. června 2024].

TUČEK, Václav, 2021b. ČEZ nabízí bezemisní elektřinu z jádra. Vezme si ji Eurovia. *Právo*. 10. dubna 2021. [cit. 29. června 2024].

VOLF, Tomáš, 2022. Český úspěch: jádro má být čisté. *Právo*. 3. ledna 2022. [cit. 29. června 2024].

Pražský deník

ČERNÝ, Radim, 2021. Česko je čtvrtý největší znečišťovatel Evropy. *Pražský deník*. 1. února 2021. [cit. 30. června 2024].

ČTK, 2022c. Kvůli válce v ČR vzrostla podpora jaderné energetiky. *Pražský deník*. 23. května 2022. [cit. 30. června 2024].

ČTK, PRAŽSKÝ DENÍK, 2022. Nenecháme vás padnout, slíbil Fiala. Vláda chce kontrolovat klíčové elektrárny. *Pražský deník*. 22. června 2022. [cit. 30. června 2024].

DLOUHÝ, Vladimír, 2021a. Vladimír Dlouhý: Chceme svobodně podnikat, dávat lidem práci a společně prosperovat. *Pražský deník*. 2. října 2021. [cit. 30. června 2024].

DLOUHÝ, Vladimír, 2021b. Přidejte se k nám. *Pražský deník*. 18. září 2021. [cit. 30. června 2024].

HAGHOFER, Iva, 2022. Naštvaní Rakušané: Vy Češi jste zapomněli na Černobyl?. *Pražský deník*. 16. ledna 2022. [cit. 30. června 2024].

HOSPODÁŘSKÁ KOMORA ČR, 2021. Vladimír Dlouhý: Světlo, teplo, dostupná auta. Vláda musí prosadit plyn a jádro. *Pražský deník*. 18. října 2021. [cit. 30. června 2024].

KANCELÁŘ EUROPOSLANCE ONDŘEJE KNOTKA, 2022. České předsednictví v Radě EU: Klíčovým tématem musí být energetika. *Pražský deník*. 31. května 2022. [cit. 30. června 2024].

KUČEROVÁ, Petra, 2021a. Kdy odejdeme od uhlí? A co jej nahradí?. *Pražský deník*. 22. března 2021. [cit. 30. června 2024].

KUČEROVÁ, Petra, 2021b. Každá domácnost přispěje na obnovitelné zdroje třetinou toho, co utratí kuřák za měsíc. *Pražský deník*. 29. března 2021. [cit. 30. června 2024].

KUČEROVÁ, Petra, 2021c. Jaderný blok? Není třeba. Energie máme dost. *Pražský deník*. 4. října 2021. [cit. 30. června 2024].

MORŽOL, Marcel, 2021. O budoucnosti jádra nemá zatím EU jasno. *Pražský deník*. 11. srpna 2021. [cit. 30. června 2024].

PALATA, Luboš, 2021a. Jasný vzkaz z Glasgow: Jádro už je zelené. *Pražský deník*. 10. listopadu 2021. [cit. 30. června 2024].

PALATA, Luboš, 2021b. Atom má šanci být uznán EU za „ekologický“. Dukovany mohou dostat miliardy. *Pražský deník*. 5. dubna 2021. [cit. 30. června 2024].

PALATA, Luboš, 2022a. Jádru vyhrálo bitvu o své přežití v Unii. *Pražský deník*. 5. ledna 2022. [cit. 30. června 2024].

PALATA, Luboš, 2022b. Ceny energií nelze ve válce nechat trhu. *Pražský deník*. 9. září 2022. [cit. 30. června 2024].

PALATA, Luboš, 2022c. Piráti jsou v Česku za zrádce. Nehlasovali přitom proti jádru, ale proti plynu. *Pražský deník*. 7. července 2022. [cit. 30. června 2024].

PRAŽSKÝ DENÍK, 2021. Ne pro Brusel, ale pro děti. Snaha o ekologičtější Česko se neobejde bez obětí. *Pražský deník*. 8. listopadu 2021. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2021a. Povolební spolupráci s ANO vylučuji. *Pražský deník*. 9. dubna 2021. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2021b. Ceny energií jsou problém, míní Fiala a Bartoš. Babiš chce na ně lidem přispět. *Pražský deník*. 22. září 2021. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2021c. Nepochybuji, že příští volby vyhraje. *Pražský deník*. 22. října 2021. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2021d. Politici: Zarazíme růst cen energií. *Pražský deník*. 23. září 2021. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2022a. Nepřipusťme, aby se lidé cítili opuštěni. *Pražský deník*. 16. září 2022. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2022b. Nemůžeme přidat víc. Nemáme na to. *Pražský deník*. 7. ledna 2022. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2022c. Trochu se obávám nové železné opony. *Pražský deník*. 21. ledna 2022. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2022d. Ukrajina vede zápas za nás. *Pražský deník*. 22. dubna 2022. [cit. 30. června 2024].

PERKNEROVÁ, Kateřina, 2022e. Válka nás naučí realismu. *Pražský deník*. 18. března 2022. [cit. 30. června 2024].

PRAŽSKÝ DENÍK, 2022. „Dnešní elektrárna je odlišná od té, kterou jsme v roce 1985 spouštěli.“. *Pražský deník*. 1. června 2022. [cit. 30. června 2024].

Teze diplomové práce

Institut komunikačních studií a žurnalistiky FSV UK	
Teze MAGISTERSKÉ diplomové práce	
TUTO ČÁST VYPLŇUJE STUDENT/KA:	
Příjmení a jméno diplomantky/diplomanta: Šedinová Anna	Razítko podatelny: Teze schválené prostřednictvím emailové komunikace.
Imatrikulační ročník diplomantky/diplomanta: 2021/2022	
Fakultní e-mail diplomantky/diplomanta: 34544580@fsv.cuni.cz	
Studijní program/forma studia: Strategická komunikace/denní studium	
Název práce v češtině: Analýza rámcování obnovitelných zdrojů energie a jaderné energie ve francouzském a českém tisku v letech 2021 až 2022	
Název práce v angličtině: Analysis of the renewable energy and nuclear energy framing in the French and Czech press between 2021 and 2022	
Předpokládaný termín dokončení (semestr, akademický rok – vzor: ZS 2022/2023) (diplomovou práci je možné obhajovat <u>nejdříve</u> šest měsíců od schválení tezí) LS 2024	
Charakteristika tématu a jeho dosavadní zpracování (max. 1800 znaků): Téma energetiky je pro média již dlouhou dobu populárním. Média hrají v prezentaci témat zásadní roli. Proto je důležité zkoumat, jakým způsobem k tématům přistupují, jaké rámce se napříč obsahem objevují a jak se podílí na formování veřejného mínění. Dosavadní výzkumy se zabývají například rámcováním samotné energie, rámci, které se objevují ve spojení s OZE nebo jádrem. Dosavadní výzkum se zaměřoval i na porovnávání určitých zemí ohledně pokrytí energetického tématu v médiích, dále pak na jednotlivé země a vnímání daného zdroje. Z výzkumů a článků je patrné, že má v médiích (na internetu, sociálních sítích i například v tištěných denících) zastoupení jak OZE, tak jádro. Akademická debata se vede o tom, jak jednotlivé zdroje energie média rámcují, jak velké zastoupení mají a jak formují veřejnou debatu. V některých závěrech studií se objevuje i propojení obou zdrojů energie a jejich názorová provázanost. Zároveň je však podotknuto, že v analýze médií je stále prostor pro další výzkum, který potvrdí dosavadní výsledky a případně odpoví na nové otázky. Zkoumání vztahu OZE a jádra v rámci deníků napříč zeměmi tak debatu rozšiřuje a upřesňuje. Předmětem výzkumu je rámcování OZE a jaderné energie ve francouzských a českých vybraných denících v letech 2021 a 2022. Výběr těchto dvou zemí souvisí s jejich společným tradičním zájmem o jadernou energetiku, ale zároveň odlišným přístupem k OZE, který souvisí s energetickými mixy obou zemí. Proto tedy i spojení těchto dvou energetických zdrojů, které se v některých současných debatách	

označují jako jasné energetické zdroje budoucnosti. Výběr zemí pak odráží i druhá výzkumná otázka, která souvisí s předsednictvím v Radě EU obou zemí po sobě jdoucích v roce 2022. Zároveň lze s francouzskými články pracovat v originálním znění vzhledem k jazykové vybavenosti.

Předpokládaný cíl práce, případně formulace problému, výzkumné otázky nebo hypotézy (max. 1800 znaků):

Cílem je zjistit, zda mají obnovitelné zdroje energie a jaderná energie stejné rámce v denících obou zemí, nebo zda jsou různé. Druhotným cílem je zjistit, zda se rámcování tématu měnilo s ohledem na probíhající předsednictví zemí. Zda se například v člancích utlumila národní pozice země k jaderné energii (upřednostňování jiných způsobů výroby energie) apod. Výzkumné otázky tedy zní následovně:

V1: Liší se rámce OZE a jaderné energie ve vybraných francouzských a českých denících?

V2: Dochází ke změně rámců s ohledem na probíhající předsednictví dané země?

Pro tento výzkum byla zvolena komparace dvou případových studií formou kvalitativního výzkumu. Hlavní metodou se staly kvalitativní obsahové analýzy článků z vybraných francouzských a českých článků.

Předpokládaná struktura práce (rozdělení do jednotlivých kapitol a podkapitol se stručnou charakteristikou jejich obsahu):

Seznam použitých zkratk

Úvod

1 Přehled současné debaty - nastínění dosavadního zpracování tématu

2 Teoretická východiska a definice - teoretické ukotvení rámcování médií

2.1 Masová komunikace a masmédiá

2.2 Teorie nastolování agendy

2.3 Teorie rámcování

3 Metodologie

3.1 Předmět výzkumu a výzkumná otázka

3.2 Typ výzkumu a výzkumná metoda

4 Obnovitelné zdroje energie a jaderná energie – představení energetické situace v obou zemích

4.1 Evropská unie, obnovitelné zdroje energie a jaderná energie

4.2 Francouzský energetický mix

4.3 Český energetický mix

6 Francouzské deníky – analýza rámců tisku

7 České deníky – analýza rámců tisku

8 Porovnání rámcování

9 Diskuze

Závěr

Vymezení podkladového materiálu (např. titul periodika a analyzované období):

Období roků 2021 a 2022.

Český tisk: Hospodářské noviny, Právo, Pražský deník.

Francouzský tisk: Les Echos, Le Monde, Le Parisien.

Metody (techniky) zpracování materiálu:

Kvalitativní obsahová analýza článků z tisku dané země, následné rozřazení do rámců a komparace

případových studií obou zemí

Základní literatura (nejméně 5 nejdůležitějších titulů k tématu a metodě jeho zpracování; u všech titulů je nutné uvést stručnou anotaci na 2–5 řádků):

ČÁBELKOVÁ, Inna, STRIELKOWSKI, Wadim a kol. 2020. Public Acceptance of Renewable Energy Sources: A Case Study from the Czech Republic. Online. *Energies* 13, č. 7, Dostupné z: DOI: 10.3390/en13071742. [3. února 2024].

- Shrnutí debaty o OZE v českém prostředí, domnívají se, že kladný názor na OZE nevychází z pozitiv či negativ zobrazovaných v médiích, ale z témat životního prostředí a jádra. Vliv na názor mají také bubliny sociálních médií a zpravodajství na internetu nebo alternativní zdroje informací.

FORTNER, Robert S., FACKLER, Mark P., 2014. *The Handbook of Media and Mass Communication Theory*. Online. Chichester, England: John Wiley & Sons, Incorporated. ISBN : 1-78684-217-3.

GOFFMAN, Ervin, 1974. *Frame Analysis: An Essay on the Organization of Experience*. New York: Harper & Row.

HO, Shirley S., KRISTAINSEN, Silje, 2019. Environmental Debates over Nuclear Energy: Media, Communication, and the Public. Online. *Environmental Communication* 13, č. 4. Dostupné z: <https://doi.org/10.1080/17524032.2019.1603018>. [3. února 2024].

KALVAS, František, VÁNĚ, Jan, a kol., 2012. Rámcování a nastolování agendy: dva paralelní procesy v interakci. Online. *Sociologický Časopis* 48, č. 1. Dostupné z: DOI: 10.13060/00380288.2012.48.1.0. [4. února 2024].

- Zaměření na teorii nastolování agendy a rozdělení na tři hlavní skupiny, které se vzájemně ovlivňují. Jednou z nich jsou i média. Definování rámcování jako předání fakta s hodnotovým rámcem.

DE LA POYPE, Ann-Louise, SOOD, Suresh, 2012. Public Sphere Dialogue in Online Newspapers and Social Spaces: The Nuclear Debate in Post Fukushima France. Online. *Public Communication Review* 2, č. 2. Dostupné z: <https://doi.org/10.5130/pcr.v2i2.2834>. [3. února 2024].

KRATOCHVÍL, Petr, MIŠÍK, Matúš, 2020. Bad external actors and good nuclear energy: Media discourse on energy supplies in the Czech Republic and Slovakia. Online. *Energy Policy* 136. Dostupné

z: <https://doi.org/10.1016/j.enpol.2019.111058>. [3. února 2024].

- Analýza médií ČR a SK v oblasti plynu a jaderné energie, rámcování OZE, poukázání na rámce a jejich pohled na využívání zdrojů energie.

KRISTAINSEN, Silje, 2017. Characteristics of the mass media's coverage of nuclear energy and its risk: A literature review. Online. *Sociology Compass* 11. Dostupné z: DOI: 10.1111/soc4.12490. [3. února 2024].

- Zaměření na rámcování jaderné energie v časovém průřezu, kladení důrazu na porovnání mezi různými zeměmi a jejich historickými zkušenostmi s jádrem.

ROCHYADI-REETZ, Mira., ARLT, Dorothee a kol., 2019. Explaining the Media's Framing of Renewable Energies: An International Comparison. Online. *Frontiers in Environmental Science* 7, 199. Dostupné z: DOI: 10.3389/fenvs.2019.00119. [3. února 2024].

- Výzkum rámců OZE v médiích různých zemí, energetické zdroje zemí ovlivňovaly přístup k OZE a jejich rámcování jiným způsobem.

TERÄVÄINEN, Tuula, (2014). Representations of energy policy and technology in British and Finnish newspaper media: A comparative perspective. Online. *Public Understanding of Science* 23, 3. Dostupné z: <https://doi-org.ezproxy.is.cuni.cz/10.1177/0963662511409122>. [4. února 2024].

Diplomové a disertační práce k tématu (seznam bakalářských, magisterských a doktorských prací, které byly k tématu obhájeny na UK, případně dalších oborově blízkých fakultách či vysokých školách za posledních pět let)

SIVOKOVÁ, Kateřina. *Obnovitelné zdroje energie v českém tisku: Mediální reprezentace obnovitelných zdrojů energie v českých tištěných denících v letech 2015-2022*. Diplomová práce, vedoucí Nečas, Vlastimil. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra žurnalistiky, 2023.

JIRÁČKOVÁ, Magdaléna. *Srovnání rámcování Pařížské dohody ve francouzských denících Le Monde a Ouest-France v letech 2015 až 2016*. Diplomová práce, vedoucí Matějka, Ondřej. Praha: Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Katedra evropských studií, 2022.

Datum / Podpis studenta/ky

13. března 2024

.....Anna Šedinová.....

TUTO ČÁST VYPLŇUJE PEDAGOG/PEDAGOŽKA:

Doporučení k tématu, struktuře a technice zpracování materiálu:

Případné doporučení dalších titulů literatury předepsané ke zpracování tématu:

Potvrzuji, že výše uvedené teze jsem s jejich autorem/kou konzultoval(a) a že téma odpovídá mému oborovému zaměření a oblasti odborné práce, kterou na FSV UK vykonávám.

Souhlasím s tím, že budu vedoucí(m) této práce.

Příjmení a jméno pedagožky/pedagoga

.....
Datum / Podpis pedagožky/pedagoga

TEZE JE NUTNO ODEVZDAT VYTIŠTĚNÉ, PODEPSANÉ A VE DVOU VYHOTOVENÍCH DO TERMÍNU UVEDENÉHO VE VYHLÁŠCE ŘEDITELE INSTITUTU, A TO PROSTŘEDNICTVÍM PODATELNY FSV UK. PŘIJATÉ TEZE JE NUTNÉ SI VYZVEDNOUT V SEKRETARIÁTU PŘÍSLUŠNÉ KATEDRY A NECHAT VEVÁZAT DO VÝTISKU DIPLOMOVÉ PRÁCE.

TEZE NA IKSŽ SCHVALUJE GARANT PŘÍSLUŠNÉHO STUDIJNÍHO PROGRAMU.